

LETO XXX / ŠTEVILKA 1, JANUAR 1998 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 180 TOLARJEV

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

HUBERT DOLINŠEK, dipl. inž. gozdarstva

GOZDNO GOSPODARSTVO V LETU 1998

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec se je lastninsko preoblikovalo v delniško družbo. 60 % premoženja podjetja je v lasti zaposlenih, bivših zaposlenih in upokoencev; 20 % premoženja je dobila Slovenska razvojna družba, 10 % Kapitalski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja in 10 % Slovenski odškodninski sklad.

Na podlagi dodeljene koncesije bomo gospodarili s 16.000 ha državnih gozdov in v njih opravili vsa načrtovana dela. Ta so planirana v podobnem obsegu kot 1997 leta.

Za letošnje leto imamo že sklenjene pogodbe z vsemi desetimi občinami naše regije za zimsko in letno vzdrževanje gozdnih cest. Na razpisih se bomo trudili pridobiti dela pri nizkih gradnjah za druge naročnike iz našega območja. Tudi pri visokih gradnjah želimo povečati naš tržni delež.

Pri celotni gradbeni dejavnosti načrtujemo za 10 % večji obseg poslovanja.

Podjetje bo še naprej razvijalo in posodobilo transportno mehanizacijo ter se usposobilo za transport 90.000 m³ gozdnih sortimentov.

Mehanično delavnico v Pamečah bomo usposobili za servis za kamione MAN in za kvaliteto vzdrževanje kamionov in težke mehanizacije drugih znamk za lastne potrebe in druge naročnike.

V proizvodni dejavnosti bomo projektirali in izvedli zahtevne nadgradnje gozdarskih kamionov, eno in dvoosnih prikolic, traktorjev, gozdarskih žičnic in kamionov kiperjev. Povečali bomo kvaliteto storitev pri montaži in vzdrževanju dvigal firme PALFINGER in izboljšali sodelovanje z družinskim podjetjem BIJOL, ki zastopa omenjeno avstrijsko firmo dvigal.

Na CLS Otiški vrh bomo sortirali, krojili in olupili drobne gozdne sortimente in jih pripravili za prodajo in lastno predelavo v tramiče.

Hlodovino bomo krojili, sortirali in belili za potrebe Žage Otiški vrh in druge kupce.

Na MELES-u v Radljah bomo belili in sortirali gozdne sortimente za Žago GAŠPER.

Na tej lokaciji bomo usposobili decimirnico za izdelavo elementov za pohištveno industrijo na tračni žagi pa razžagovali hlodovino za to decimirnico.

Na liniji za izdelavo tramičev bomo predelali drobni tehnični les v tramiče in deske.

Tržili bomo 100.000 m³ gozdnih sortimentov, kar predstavlja dobro polovico posekanega lesa v območju. Dodali bomo še trženje z žaganim lesom iz lastne predelave in odkupa.

Pri gozdnih posestnikih bomo povečali odkup lesa na panju in na gozdni cesti.

Povečali bomo tudi obseg trgovanja z opremo za delo v gozdu in obseg servisne dejavnosti za motorne žage in druge naprave za vrtičkarje firme Husquarna, Stihl in Jonsered.

Na vseh področjih poslovanja bomo skrbeli za izobraževanje zaposlenih.

Z organizacijskimi dopolnitvami, z racionalnim poslovanjem in usmerjanjem denarnih tokov ter izbiro kupcev in dobaviteljev bomo izboljšali likvidnost in zagotovili boljšo plačilno sposobnost podjetja.

Pri normalnih razmerah in znanih pogojih poslovanja bo Gozdno gospodarstvo ustvarilo dobiček, ki bo namenjen za nadaljni razvoj in za dividende.

Skupščina Republike Slovenije bo letos obravnavala Zakon o kmetijsko gozdarski zbornici. O obliki in vsebini tistega dela zbornice, ki bo deloval na področju gozdarstva, ne vemo prav dosti, oziroma izvemo enkrat eno drugič spet drugo. Če bo zakon sprejet, se bo spremenila dosedanja organiziranost gozdarstva in se bo odrazilo na gospodarjenju z gozdovi; glede na vsebino zakona bo to lahko pozitivno ali pa tudi ne. Na gozdarstvo, ki usmerja razvoj gozdov dolgoročno, lahko vplivajo razne pragmatične rešitve negativno, kot se je pokazalo ob nekaterih dosedanjih reorganizacijah. Pri tem mislim še zlasti na teritorialne (revirji, krajevne enote) in vsebinske (vsebina dela) spremembe.

V Programu razvoja gozdov v Sloveniji (Uradni list republike Slovenije št. 14/96) je predvideno gozdno združništvo in druge oblike povezovanja lastnikov. Nameni združevanja so, da bi bili uspešnejši pri (citirano):

- opravljanju gozdnogospodarskih del pri gradnji in vzdrževanju gozdnih prometnic;
- pridobivanju sredstev iz proračuna na podlagi javnih razpisov;
- prodaji gozdnih sortimentov;
- zbiranju in odkupu nelesnih gozdnih dobrin;
- proizvodnji gozdnih sadik;
- razvoju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah;
- zmanjšanju stroškov nakupa in uporabe gozdarske opreme;
- usposabljanju članov in prenašanju sodobnih strokovnih znanj v prakso;
- zastopanju interesov članov pri sporih z drugimi uporabniki gozdov oziroma nosilci dejavnosti, ki negativno vplivajo na gozd ter pri posegih v gozdove; (konec citata).

V evropskih državah je združevanje lastnikov gozdov tradicionalno, oblast to podpira in preko različnih oblik združevanja nudi pomoč lastnikom gozdov. V prispevku bom opisal gozdarsko službo v Avstriji in Švici ter organizacijske značilnosti, nekatere oblike združevanja zasebnih lastnikov gozdov in povezanost teh združenj z oblastnimi gozdarskimi organi. Za opis gozdarstva Avstrije in Švice sem se odločil zaradi možnosti primerjave z našim gozdarstvom. Literatura, ki obravnava to vsebino, je redka, v članku se opiram predvsem na zborniki referatov, ki ga je pripravila grupa IUFRO iz zasedanja, ki je bilo l. 1996 na Madžarskem in zbornika Avstrijski gozd iz l. 1994

Gozdna posest

Pri nas pogosto poudarjajo razdrobljenost posesti. Vendar je z izjemami, kjer je večji delež veleposestniških gozdov (nad 200 ha), posest močno razdrobljena tudi v drugih državah.

Gozdarstvo v Švici

Gozdov je 1.2 mio. ha, letni posek je 4.5 mio m³, delovnih mest v gozdarstvu je ca. 9000.

Gozdarska služba je organizirana na nivoju države (45 zaposlenih od tega je 20 gozdarskih inženirjev) in v kantonih. Kantoni so razdeljeni v gozdna okrožja in gozdne revirje. V kantonih je zaposleno 260 gozdarskih inženirjev in približno 1200 drugih oseb, pretežno gozdarjev. Poleg tega poznajo še tako imenovane tehnične gozdne uprave, ki upravljajo večje komunalne gozdove. V njih je zaposlenih okrog 20 gozdarskih inženirjev, ki so glede na naloge bližje lastnikom gozdov kot kantonalni gozdarski službi.

Lastništvo gozdov: 3700 korporacijam pripada 70% gozdov s povprečno površino 200 ha, 250.000 lastnikom pa 30% gozdov s povprečno površino 1.4 ha. Za Švico je značilno, da je država z zelo majhnim deležem zasebnih gozdov in eno najmanjših zasebnih posesti v Evropi.

Lastniki gozdov so povezani v krovni zvezi (Verband Waldwirtschaft Schweiz, ustanovljena je bila l. 1921) in 26. regionalnih zvezah, v njih je zaposlenih 41 oseb, od tega je šest gozdarskih inženirjev. Poleg teh zvez je še 30 združenj za gozd in lesno gospodarstvo, v katerih je zaposlenih 25 oseb, od tega so štirje gozdarski inženirji. V Švici je še okrog 100 uradov, v katerih dela okrog 130 gozdarskih inženirjev (civilni inženirji) projekte, načrte in svetujejo lastnikom

RAZMERJA MED OBLASTJO IN ZDRUŽENJI LASTNIKOV GOZDOV

KAREL ZAGORC, dipl. inž. gozdarstva Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Slovenj Gradec

gozdov. Njihovo delo nadzoruje kantonalna gozdarska služba..

Zasebna lastnina gozdov je, kot vsaka druga lastnina, zagarantirana. Vendar je lastništvo, če to zahteva javni interes, lahko z zakonom omejeno in se lahko proti odškodnini tudi odvzame. Zaradi velikega javnega pomena (varovalni pomen, socialne funkcije gozdov) je lastništvo z zakonom že več kot 100 let močno omejeno (preprečevanje krčitev in golosekov, potrebno je dovoljenje za posek, prepoved uporabe gnojil in strupov i.dr.). Novejša zakonodaja kompenzira omejitve z odškodninami in finančno pomočjo.

Soočajo se s težavami pri organizaciji revirjev na zelo razdrobljeni posesti zasebnih gozdov (poprečna velikost 1,4 ha). Z izboljšanjem posestne strukture in (ali) prenosom nalog na zveze zasebnih lastnikov, bi lahko razbremenili javno gozdarsko službo in zaposlili strokovnjake v zasebnih gozdovih.

Področje del in nalog, ki jih opravljajo privatne zveze (združenja lastnikov gozdov) mora biti predvideno v statutu in realizacija predvidena na zboru članov.

Zveza izpolnjuje danes predvsem naslednje naloge:

- pospeševanje poseka in prodaje gozdnih proizvodov,
 - izboljšanje delovnih metod in pospeševanje storilnosti dela,
 - zastopanje interesov v gozdarski politiki,
 - izobraževanje in opremljanje gozdarskega osebja,
 - informacijska dejavnost, delo z javnostmi, izdajanje strokovne literature.
- Težišče dela je trženje in izobraževanje.

Gozdarstvo v Avstriji

V Avstriji je 3,877.000 ha gozdov, kar pomeni, da 46% države pokrivajo gozdovi. Bruto posek znaša okrog 12,249.000 m³.

Gozdarska služba je oblastveno organizirana na nivoju dežel, kjer je deželna gozdarska direkcija, v okrajih so okrajne gozdarske inšpekcije, v občinah pa gozdni nadzorniki. V gozdarskih obratih je bilo l. 1992 zaposlenih 312 oseb z visoko izobrazbo, 1127 gozdarskih tehnikov in 390 gozdnih nadzornikov. Gozdne nadzornike imajo le v dveh deželah, Tirolski in Vorarlbergu.

Z zakonom so predpisane gozdarske zbornice (Kammern), ki delujejo na nivoju dežel in okrajev in so javne pravne institucije za področje gozdarstva.

Zasebne interese uveljavljajo lastniki gozdov preko zasebnih interesnih združenj - glavne zveze kmečkih in gozdnih obratov Avstrije, deželnih zvez ter regionalnih in krajevnih gozdarskih in tržnih združenj..

Zbornice (Kammern) in zasebna združenja (zveze) sodelujejo na področju priprave zakonskih predpisov in

smernic, pri pripravi okvirnih ukrepov za pospeševanje gozdarstva, določiti stališča do mednarodnih nalog, določajo težišča javnih gozdarskih nalog, koordinirajo gospodarska, socialna in davčna vprašanja. Ukvarjajo se tudi z novodobnimi problemi kot so: gorsko kolesarstvo in gozd, prenos ekoloških načel, ki so bila sprejeta na vrhunskih srečanjih v Rio de Janieru in Helesinkih, pospeševanje proizvodnje lesa, izboljšanje trženja z lesom in drugimi gozdnimi proizvodi.

Kot primer naj navedem usmeritve in ukrepe za pospeševanje gozdarstva, ki so bili na opisan način sprejeti:

- ukrepi za pogozditev višjih leg in za zaščito varovalnih gozdov,
- ukrepi za pospeševanje socialnih vlog gozda,
- investicije za širjenje in izboljšanje pravnih sredstev, za racionalizacijo gozdnega dela, naprav za odvzem vode,
- ukrepi za varstvo gozdov,
- ukrepi za saniranje poškodovanih gozdov,
- ukrepi za izobraževanje in svetovanje tistim, ki delajo v gozdovih,
- ukrepi za ogozditve kmetijskih zemljišč,
- ukrepi za pospeševanje trženja gozdnih proizvodov.

Posebej veliko pozornost posvečajo izboljšanju trženja gozdnih proizvodov, saj ugotavljajo, da so majhni gozdni obrati v primerjavi z velikimi in dobro organiziranimi lesnoindustrijskimi podjetji v slabšem položaju in dosegajo zato nižje cene. Zaradi tega se zasebni lastniki gozdov združujejo v posebna tržna združenja. Izdelane imajo posebne strategije, s podrobno definiranimi cilji in ukrepi.

Država	Produktivna površina gozda (milijon ha)	Delež zasebnih gozdov (%)	Zasebni lastniki	
			število (Pop.)	velikost (ha)
Nemčija	10.8	40	460.900	9.0
Avstrija	3.8	80	210.000	14.8
Francija	13.4	73	3,676.000	2.6
Italija	8.3	60	1,200.000	4.7
Švedska	24.0	50	400.000	30.0
Švica	1.2	27	251.700	1.5
Češka	2.6	20		
Slovenija*	1.1	62.4	300.000	2.3

* Podatki za Slovenijo se nanašajo na l. 1990. Po končani denacionalizaciji bo predvidoma 80% zasebnih gozdov, povečalo se bo število nekmečkih lastnikov gozdov. Gozdna posest se bo po eni strani še bolj razdrobila, na drugi strani pa bomo dobili tudi večje in velike zasebne posesti.

Vir: Program razvoja gozdov v Sloveniji

Gornje podatke dopolnjujem še z informacijo o velikostni strukturi gozdne posesti v Avstriji in Sloveniji: delež lastnikov z majhno gozdno posestjo je zelo velik a jim pripada po površini majhen delež gozdov in obratno, lastnikov, ki imajo veliko posest, je malo, pripada pa jim razmeroma zelo velika površina gozdov. Poprečne vrednosti se razlikujejo predvsem zaradi razlik v deležu večje posesti

		1-5	5-20	20-50	50-200	nad 200
Avstrija	% lastnik	65	27	5	2	1
	% površine	8.4	16.9	11.0	12.4	51.8
Slovenija	% lastnik	89	10	1		
	% površine	44.0	40.8	15.2		

V Avstriji pripada 99,38% lastnikom le 44% gozdov in 0,62% lastnikom kar 56% gozdov.

V Sloveniji pripada 88,6% lastnikom 44,0% gozdov in 11,4% lastnikom 56,0% gozdov.

DEDEK MRZ NA GOZDNEM GOSPODARSTVU

IDA ROBNIK

Dedek mrz je tudi letos obdaril vse otroke, stare do 7 let, zaposlenih na Gozdnem gospodarstvu. Obdaritev je organiziral sindikat podjetja, dan pred božičem, na gradu v Radljah.

Otroci in njihovi starši so lahko poslušali krajši glasbeni program, ki so ga pripravili otroci glasbene šole Radlje in se posladkali s pecivom in čajem. Vsak otrok je prejel paket v vrednosti 5.000 tolarjev.

Dedek mrz je obdaril 81 otrok. To pa je tudi pokazatelj, da je kolektiv Gozdnega gospodarstva mlad in poln moči in se ni bati prihodnosti.

UTRINKI IZ REVIRJA

PREDSTAVITEV GOZDNOGOJITVENEGA NAČRTA MUČKE DOBRAVE

MATEJ MODIC, inž. gozdarstva Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Slovenj Gradec

Pozimi leta 1995/96 je Mučko Dobravo in nižje predele Zgornje Gortine prizadel močan snegolom, ki je podrl petletni etat na tem področju (3.000 kubikov). Gozdarji smo že čez mesec dni organizirali sestanek z lastniki gozdov, ki jih je prizadel snegolom. Domenili smo se o načinu, kako bomo pospravili snegolom. Lastniki gozdov so delo zelo hitro in lepo opravili. Na sestanku pa smo se domenili, da gozdarji pripravimo načrt za gospodarjenje z gozdom na Mučki Dobravi.

Tako smo gozdarji skozi vse leto večkrat prehodili Dobravo in naredili gozdnogojitveni načrt. Kolegica Zdenka je dodala poudarke iz študije profesorja Boštjana Anka o Dobravi in nastal je razširjeni gozdnogojitveni načrt Mučke Dobrave: POMEN IN GOSPODARJENJE Z GOZDOVI MUČKE DOBRAVE.

Načrt smo predstavili lastnikom gozdov Mučke Dobrave, občini Muta in novinarjem v prostorih občine Muta v soboto, 13. decembra 1997 dopoldan. Udeležba lastnikov ni bila zadovoljiva (povabili smo jih s pismenimi vabili, nekaj lastnikov še ustno in vse skupaj po radiu Radlje), saj se jih je udeležila le ena tretjina.

Gozdnogojitveni načrt Dobrava POMEN IN GOSPODARJENJE Z GOZDOVI smo predstavili: vodja krajevne enote Radlje Tonka MODIC, gojitelj in načrtovalec na KE Radlje Zdenka JAMNIK in revirni gozdar Matej MODIC. Temo smo podajali s prosojnicami grafoskopa, diapozitivi Mučke Dobrave, vsak udeleženec pa je dobil svojo mapo z gozdnogojitvenim načrtom in karto, na kateri so označene negovalne enote in funkcije v prostoru, udeleženci pa so povedali tudi več svojih izkušenj in predlogov.

Najprej smo predstavili Dobravo skozi čas in se pogovorili o njenem razvoju. Kot pove že samo ime, so tukaj nekoč rasli hrasti (dobi). Tukajšnji prebivalci so zaradi dostopnosti gozd precej izkoriščali, predvsem za drva in steljo. S tem so odstranjevali humus in siromašili tla. Tako je začel uspevati samo bor, po tleh pa sta rasla samo mah in borovnica. Bor tudi ni bil več tako zanimiv za lastnike in za gozd niso več skrbeli. Bori so rasli nenegovani in so bili dolgi, skoraj brez krošenj. Takšne borove "prekle" je sneg brez težav polomil. Kjer pa so

vsaj malo skrbeli za gozd in nego, pa že rastejo v spodnjem sloju smreka in listavci. Tem je potrebno dati sedaj čimveč možnosti za prisotnost in tudi že za kvaliteto.

Drugi del naloge vsebuje funkcije Mučke Dobrave, ki je lahko dostopna, zato je tukaj prisotnih več interesov in se križa več funkcij na enem mestu. Eden izmed sklepov ob predstavitvi naloge je bil, da se čimprej srečamo predstavniki različnih področij in uskladimo interese. Za nas gozdarje pa je najpomembnejša pripravljenost lastnikov gozdov Mučke Dobrave za opravljanje gojitenih del. Najnujnejše in najpogostejše bo redčenje pregostih borovih sestojev. Veliko je še sestojev, ki so pregosti in če jih ne bomo pravočasno prerediti sami, jih bo narava. Za ta gozdnogojitvena dela (redčenje) država za opravljeno delo prispeva največ denarja (4.000 do 5.000 tolarjev na dan). Gozdarji smo pripravili lastnike še posebej obiskati in jim nalogo predstaviti. Upamo, da nas bodo lastniki tudi samoiniciativno poklicali.

Na koncu bi se zahvalil občini Muta, da nam je ponudila prostor za predstavitev naloge, vsem prisotnim lastnikom gozdov, predstavnikom občine Muta in novinarjem pa za udeležbo.

Borov sestoj, ki ga je potrebno čimprej prerediti

Preredčen sestoj s smreko in listavci v spodnjem sloju Foto: Matej Modic

VZDRŽEVANJE CESTE BISTRŠKI JAREK - SVETI JERNEJ

MATEJ MODIC Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Slovenj Gradec

Ko so na občini Muta konec oktobra 1997 dobili še nekaj dodatnih finančnih sredstev za vzdrževanje gozdnih cest, smo sklenili, da bomo ta sredstva vložili v cesto Bistriški jarek - Sv. Jernej.

Cesta je bila zgrajena že v sedemdesetih letih. Zaradi težkega terena (skale, strmina) je bila takrat zgrajena zelo ozko, kasnejšega vzdrževanja pa zaradi pomanjkanja sredstev tudi ni bilo dovolj. Tako je cesta v zadnjem času postala zelo ozka in s tem nevarna.

Zato je podizvajalec del g. Srečko Peruš s svojim rovokopčem širil cesto. Cesto je začel najprej širiti na travnih površinah. Zaradi tega so se prebivalci

Sv. Jerneja vključili v akcijo. Vsak delovni dan so priskrbeli dva traktorja, ki sta nakopano zemljo odvažala. Cesta je na travnih površinah že razširjena (tudi za več kot en meter), ko smo začeli delati na gozdnih površinah, pa sta nas prehitela sneg in zmrzal. Vsak dan so bili domačini prisotni tudi z lopatami. Vzporedno pa je potekala pomoč pri čiščenju brežin. Do sedaj je gospod Peruš opravil približno 200 delovnih ur (vrednost dela je približno 800.000 tolarjev), prebivalci Sv. Jerneja pa so prispevali 400 strojnih delovnih ur (vrednost dela je skoraj 3 milijone tolarjev) in skoraj toliko ročnih delovnih ur (vrednost dela je 300.000 tolarjev). Sodelovali so vsak po svojih močeh od kraka ceste Nuncič - Sv. Jernej in desnega kraka Nuncič - Ot.

Tako za pomladne dni načrtujemo še širitev ceste na gozdnih površinah, položili bomo več manjših propustov, grederirali in navozili gramoz.

Prebivalci Sv. Jerneja se zavedajo pomembnosti prevoznosti in varne ceste in so tudi sami ogromno prispevali k temu s prostovoljnimi deli. Tako upam, da bomo lahko s finančnimi sredstvi iz Ljubljane in občine Muta ter z dobro voljo domačinov uredili cesto varno in prijetno.

DREVESNI POSEBNEŽI

DREVESNA HOBOTNICA

GORAZD MLINŠEK, dipl. inž. gozdarstva Zavod za gozdove Slovenije, območna enota Slovenj Gradec

Pod vrhom Hlipovca (Smrekovca) raste zelo razvejana bukev. Kot hobotnica razprostira v višino svoje rogovilaste veje. Morada je rogovilasta zato, ker jo je polomil težek sneg.

Ali pa jo je obsekala človek, ki je v času šmelcev in fužin močno izsekala nekdanje naravne bukove gozdove.

Les je potreboval za oglje in pepeliko. Poseke pa je zasadil s smreko. Vendar je to malo verjetno.

Našo drevno hobotnico je izoblikovala narava. Krevljasta bukev že desetletja raste in živetari na ozkem skalnatem grebenu. S koreninami trdno pripeta kljubuje močnim vetrovom. Njeno odpadlo listje ustvarja na plitvih rastiščnih tleh tanko plast humusa, v katerem bo vzklilo seme.

Njena krošnja nudi pester življenjski prostor malim živalim (žuželke, ptiči) sredi rastišča divjega petelina. Morda pa nudi varstvo tudi njemu.

„Drevna hobotnica“ pod grebenom Smrekovca Foto: Gorazd Mlinšek

SREČANJE GOZDARJEV IN LASTNIKOV GOZDOV MUČKE DOBRAVE

JASMINA DETELA

Sodelavci Zavoda za gozdove Slovenije, krajevne enote Radlje, so sredi meseca decembra lani, v prostorih občine Muta pripravili krajše predavanje lastnikom gozdov in predstavnikom občine, katerim so hoteli predstaviti stanje gozdov na območju Gortine in Zgornje Mute.

Gozdovi so zaradi samovoljnega in nestrokovnega poseganja človeka v naravo vse bolj ogroženi.

Skupna površina le teh obsega 184,90 hektarov, od tega je 129,17 hektarov gozda v zasebni lasti, lastništvo pa je razdrobljeno med 40 lastnikov. Preostali gozdovi pa so v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov.

Za večino uporabnikov pomeni

gozd na Dobravi le dodaten vir dohodka, predvsem ga koristijo za potrebe kmetij, nezadržno ga krčijo in če se proces ne bo ustavil, se zna zgoditi, da bomo mi in prihodnja generacija ostali brez pomembnega dejavnika zdravega življenja. Človek je s svojimi posegi osiromašil mešan bukov gozd, znižal naravno rodovitnost tal, spremenil vegetacijo itd.

"Pred dobrima dvema zimama je gozd tukaj doživel močno naravno ujmo. Sneg je polomil veliko drevov in če ne bomo pravilno ukrepali in se lotili nege, se zna ponoviti situacija iz pred dveh let.

Na Zavodu za gozdove smo izdelali študijo in naredili načrt za gospodarjenje z gozdovi, ki

opisuje vse funkcije gozda, nakazuje smernice in konkretne naloge, ki morajo biti opravljene. Vpliv Mučke Dobrave na tokove na ravnici, gledano krajjevo, je velik.

Gozdovi razbijajo močan veter, zmanjšujejo hitrost vetra, preprečujejo meglo in pozebe itd.

Poseganje v gozd in naravo mora biti usklajeno s stroko, občino in lastniki gozdov. Na predavanju smo skušali vzpostaviti stik z lastniki gozdov in jih povabiti, da pristopijo k negi in redčenju gozdov, saj je le to nujno potrebno za njegovo ohranitev," je povedala predstavnica Zavoda za gozdove Slovenije, krajevne enote Radlje, Zdenka JAMNIK. Na zavodu pozivajo vse lastni-

ke gozdov, da stopijo v stik z revirnim gozdarjem, ki bo opravil dela, potrebna za redčenje.

Vzrokov za ohranitev Dobrave je veliko, od funkcije blaženja hrupa, sedimentacije plinov in prašnih delcev, turistično rekreacijske funkcije (sprehodi, nabiranje gob, borovnic), ohranitev naravnega zoološkega spomenika - otoka Ribičje itd.

Pogovor se je vrtel tudi okoli ureditve skupnega odlagališča, kako preprečiti vse bolj prisotno onesnaževanje.

S podobnimi dejanji se bo Mučka Dobrava kmalu spremenila v odlagališče odpadkov ne pa v zeleno "dobravo".

ŠTUDIJSKI KROŽEK O CEPLJENJU V SENOŽETNIH SADOVNJAKIH

MATEJ SKRIVARNIK

V oktobru lanskega leta je pri Društvu podeželske mladine Mislinjske doline začel delovati nov študijski krožek, v katerem se bomo člani naučili, kako praktično ohranimo stare sorte jabol in hrušk v naši dolini.

Bralci Viharnika ste najbrž zasledili, da smo v lanskem letu uspešno zaključili študijski krožek v katerem smo ugotavljali katere sorte so se ohranile v naši dolini.

Spoznanje, da je nekaterih sadnih sort le še za vzorec nas je pripeljalo do tega, da je te sorte možno ohraniti le s cepljenjem.

Določene stare sorte so nam posebej pri srcu, pa jih ne moremo kupiti. To lahko uresničimo s cepljenjem. To je način, kako razmnožiti domače lokalne sorte, ki jih ni bilo in jih ni v sadnem izboru. One v našem okolju bolje uspevajo in nam dajo kakovosten pridelek. Nespametno je kupovati priznane sadike sort, ki zaradi klimatskih in talnih dejavnikov, pa tudi zaradi nizkega sadjarskega znanja, v našem področju nebi uspevale. Podlage, kamor cepimo domače sorte, si lahko priskrbimo sami. Divjake ali sejance najdemo po obronkih gozda. Te sejance izkopljemo in jih posadimo na mesto, kjer želimo imeti drevo. Nato lahko cepimo v času od sredine marca do sredine aprila. Poznamo več načinov cepljenja: žlebičkanje, sedlanje, cepljenje za lub in cepljenje v razkol, v avgustu pa lahko tudi okuliramo na speče oko, vendar še mlada drevesa.

V naravi smo našli predvsem divjake hrušk, težje pa divjake jabol. Ravno ob pravem času pa se je nam ponudila idealna priložnost, saj nam je drevsnica v okolici Slovenskih Konjic podarila enoletne divjake jabol in hrušk.

Odločili smo se, da te podlage pokopljemo čez zimo na primerno mesto in pomladi posadimo na stalna mesta.

Kateri način cepljenja bomo izbrali se še nismo odločili, morda celo okulacijo, ker je ta način cepljenja najbolj v rabi in med vsemi načini cepljenja dosežemo z

njo največjo prijemljivost. Za navadno cepljenje pa bomo uporabili divjake, ki smo jih našli v gozdu. Za te načine cepljenja pa je v januarju in februarju pravi čas, da nabermo cepiče.

Nabiranje in shranjevanje cepičev

Za vegetativno razmnoževanje moramo previdno izbrati tudi drevesa, s katerih jemljemo cepiče. Med seboj se razlikujejo tudi drevesa iste sorte, zato je pomembno, da vemo kakšni so plodovi, če so okusni, ustrezne barve in oblike, kdaj so zreli in kako se obnašajo v skladišču, kako je drevo odporno na bolezni in škodljivce.

Za vse načine cepljenja, razen za okulacijo na speče oko, režemo cepiče koščičarjev januarja in pečkarjev februarja. Mladike za cepiče naj bodo normalno razvite in debele kot svinčnik. To so enoletni poganjki, ki so zrasli v prejšnjem letu. Te mladike naj imajo lesne brste, saj mladike s cvetnimi brsti niso primerne za cepiče. Les mladik naj bo dobro dozorel, tako da je vrh mladike brez listja, rjave barve in olesenel. Najbolje je, da mladike dobimo na zunanji osvetljeni strani krone. Ne jemljemo pa bohotivk ali vodenih poganjkov, ker niso primerni zaradi slabše razvitih brstov. Pri mladiki uporabljamo za cepiče srednji del, ker so brsti v srednjem delu mladike najbolj prehranjeni, najlepše razviti in imajo največ rezervnih snovi. Pomembno je, da cepiče, ki smo jih narezali preden jih shranimo označimo. Shranimo jih v vlažnem pesku ali v mivki, na hladnem in ne presuhem prostoru. Lahko jih shranimo tudi na prostem v rahli zemlji ali pesku na senčnem mestu. Pomembno je, da pravilno shranjeni cepiči ne odženejo in brsti mirujejo, če so le ti odgnali ali mladike ovenele niso več primerne za cepljenje.

V teh zimskih mesecih smo v študijskem krožku v mesecu oktobru imeli predavanje o tem kako pravilno posaditi sadike sadnega drevja. V mesecu novembru

smo obiskali prvi mednarodni sejem semen, sadik, trsnih cepljenk, sadja in opreme v Gornji Radgoni. V okviru sejma je bilo več posvetov, najbolj pereča tema pa je bil posvet o osnutku zakona o semenu in sadikah, na katerega čakamo že štiri leta. Dejstvo, da zakona še ni, močno ovira napredek slovenskega kmetijstva, še posebej sadjarstva, saj je vse več zaželenih sort licenciranih, naši sadjarji pa jih, ker je veljaven zakon iz leta 1973 zastareli, ne morejo kupiti. Strokovnjaki pa zopet opozarjajo, da je velika nevarnost, da se bo ponovila lanska pomlad, ko so na prodajne police prišla jabolka slabe kakovosti, dobra pa so žal gnila v skladiščih.

V mesecu decembru pa smo imeli zelo zanimivo predavanje o BIOLOŠKO-DINAMIČNI METODI GOSPODARJENJA. Predavanje je vodil inž. Tomažič član društva za biološko-dinamično gospodarjenje "Ajda" VRZ-DENEC. Biološko-dinamična metoda je najstarejša, v praksi preizkušena in najtemeljiteje znanstveno raziskana metoda sonaravnega kmetijstva, ki se prakticira v 45 deželah sveta. Metoda zagotavlja trajno plodnost tal, ekološko ravnatežje in pridelovanje zdravih, vitalnosti polnih in reprodukcije sposobnih pridelkov. Zavrača pa uporabo mineralnih gnojil, kemičnih sredstev za zatiranje bolezni, škodljivcev in plevelov, uporabo hormonov v živinoreji, saj menijo, da t.i. konvencionalne metode, ki so usmerjene predvsem k pridelovanju visokih pridelkov, ogrožajo trajno plodnost tal, uničujejo biološko pestrost in zdravje rastlin in zastrupljajo naravo in človeka. Pridelovalci, ki delajo po tej metodi so združeni v mednarodni zvezi Demeter. Zveza Demeter je dvanajstim pridelovalcem, ki delajo po tej metodi, znamko Demeter že dodelila in tako je tudi Slovenija postala članica svetovne družine Demeter. Način dela po tej metodi je v sožitju z naravo in črpa iz globokega razumevanja medsebojnih odvisnosti v

naravi. Osnova so živa tla in zdrav človek, kmetijo obravnava kot samostojen organizem, pri živinoreji pa se ravna po potrebah živali. Skrbna nega plodne zemlje, spoštovanje potreb rastlin in živali, delo v skladu s kozmičnimi ritmi, izdelava kompostov in uporaba biološko-dinamičnih preparatov iz zdravilnih zelišč, zagotavljajo ohranjanje lastnih sort in pasem, ekološko ravnatežje, dobre donose in pridelovanje zdravih pridelkov, ki so resnična zdrava hrana za žival in človeka.

Pri biološko-dinamični metodi se moramo držati setvenega koledarja, saj lahko v njem ugotovimo kdaj je pravi čas za presajanje, oskrbo in spravilo rastlin. Na rastlino deluje kozmično okolje. Luna se na svoji 28 dnevni poti okoli zemlje premika mimo 12 ozvezdij zodiaka in na Zemljo posreduje sile, ki se izražajo prek klasičnih elementov: zemlje, vode, svetlobe in toplote. Vpliv teh sil na rastlino pa se kaže pri različnem oblikovanju rastline: korenine, lista, cveta in plodu.

Pri tej metodi je potrebno biti zelo dosleden in se točno ravnati po setvenem koledarju, saj lahko le tako dosežete zadovoljive pridelke. Predavatelj je povedal, da je cena pridelkov pridelanih po tej metodi 4-5 krat dražja od pridelkov pridelanih po konvencionalni metodi. Prav vse pridelke pa lahko prodajemo po tej ceni. Zanimivo je predvsem to, da ni potrebno celotne kmetije vključiti v to metodo, možno je, da se kmet odloči samo za določeno parcelo. V Sloveniji je ta metoda zanimiva, zaradi naše majhnosti bolj kot biološko kmetijstvo, saj naj bi bil zaslužek večji.

Mnenja krožka, da bi se vključil v to metodo so mešana, saj zahteva ta metoda doslednost in natančnost. Primernih dni za obrezovanje je le nekaj, prav tako za cepljenje, obiranje...

Kljub vsemu sem mnenja, da je sadje iz naših sadovnjakov zdravo, saj praviloma ne uporabljamo kemičnih sredstev in mineralnih gnojil.

IZLET KOROŠKIH ZADRUŽNIKOV V ITALIJO

MIRKO TOVŠAK

Koroška zveza HKS je v mesecu novembru za člane upravnega, nadzornega in poslovnega odbora organizirala že tradicionalni vsakoletni izlet, tokrat v Italijo.

Prvi dan smo bili udeleženci izleta gostje kmečke zveze iz Furlanije in Julijske krajine. Tako smo si pod vodstvom dr. Gregoriča, ki na tem področju opravlja svetovalno delo, v bližini Trsta ogledali vzorno urejeno kmetijo Žigon, kjer se poleg živinoreje ukvarjajo še s pridelavo vina in z vrtnarstvom. Kasneje so nam pokazali tudi zadrudni hlev s ca 150 kravami - mlekaricami. Za naše kmete - zadrudnike način kmetovanja v tem delu Italije pravzaprav ni bil nič kaj novega. Marsikateri hlev na našem območju je tehnološko bolj opremljen kot tisti, ki smo jih videli v Italiji. Je pa tudi res, da se tudi pri njih kmetuje, predvsem na kraškem predelu Italije, ubadajo s podobnimi problemi kot pri nas: težji pridelovalni pogoji, nizka državna zaščita, slabo in nepravočasno plačevanje

je kmetijskih pridelkov itd. Ob vstopu v Evropsko zvezo so naleteli še na nekatere druge probleme, kot je to soočanje z mednarodnimi konkurenčnimi cenami kmetijskih pridelkov in prenizko najavljenimi kvotami za mlečno proizvodnjo. Zaradi tega morajo italijanski kmetje, kljub temu, da Italija sama ne pridelava dovolj mleka, da bi pokrila domače potrebe in manjkajoče količine mleka celo uvažati, plačevati visoke kazni ob prekoračenih najavljenih kvotah pri EU. Upamo lahko le, da naša država v pogajanjih s predstavniki EU ne bo storila podobne napake.

Naslednji dan smo se odpravili naprej proti Benetkam, kjer smo si ogledali ta prečudoviti kulturnozgodovinski biser severne Italije. Pozno popoldne smo se po ogledu vinske kleti v Vipavi vrnili domov.

Izlet je bil poučen in zanimiv, zato pričakujemo od vodstva HKS, da bo tudi v bodoče organiziralo podobna srečanja s kmeti iz sosednjih držav.

Udeleženci izleta

Foto: Mirko Tovšak

▲ Hlev pri kmetu Žigonu

Področni svetovalac g. Gregorič razkazuje vinsko klet s stiskalnico. ▲

TEČAJ PRIPRAVE NAREZKOV, SOLAT IN POGRIJNKOV

DANICA ONUK

Nasvete strokovnjaka si je treba dobro zapomniti Foto: Danica Onuk

V petek, 28. novembra 1997 je v Završah na kmetiji Pristovnik potekal tečaj priprave narezkov, solat in pogrinjkov.

Vodila sta ga g. Janez Komar in ga. Zdenka Čas iz Gostinjske šole Slovenj Gradec. 23 udeleženk iz Završ in Mislinje se je učilo izdelovanja narezkov iz različnih živil - mesnin, sirov, sadja ter mešanih solat iz ješprenja, riža in testenin z dodatki mesnin, sira in zelenjave. Poleg tega so se naučile, kako pripraviti dobro bovlo in pogrinjek za razne priložnosti.

TEČAJ PRIPRAVE KRAŠENJA TORT V MISLINJI

DANICA ONUK

Udeleženke tečaja krašenja tort

Foto: Danica Onuk

V soboto, 22. novembra 1997 se je 15 žena in deklet iz Dovž in Mislinje udeležilo tečaja krašenja tort.

Tečaj je potekal v osnovni šoli Mislinja, vodila pa ga je gospa Marjana Košmrl iz srednje živilske šole Maribor. Naučila jih je veščin izdelave krem in okraskov ter okrasila torte, za katere so biskvite žene pripravile že doma.

TEČAJ PEKE POTIC V PAMEČAH

DANICA ONUK

Delovno vzdušje na tečaju peke potic v Pamečah Foto: Danica ONUK

TEČAJ PEKE KRUHA V PODGORJU

DANICA ONUK

V okviru zimsko - izobraževalnega programa, ki ga pripravlja kmetijska svetovalna služba v Slovenj Gradcu, so tudi razni gospodinjski tečaji. Med njimi velja posebej omeniti tečaj peke kruha, ki naj bi ga obiskala vsaka kmečka gospodinja. Do sedaj je bilo takšnih tečajev na našem območju sedem, zadnji pa je bil 5. decembra 1997 v Podgorju.

Tečaj je enodneven, vodi pa ga učiteljica praktičnega pouka pekarstva in slaščičarstva iz srednje živilske šole Maribor, ga. Marija Prajner. Žene se seznanijo o sestavinah kruha, o pravilni zamesitvi, vzhajanju, kakor tudi o sami peki kruha. Naučijo se speči več vrst kruha, kot so: mešani z rženo moko, ajdov, koruzni, sončnični, poletni zeliščni, mlečni ter pince. Poleg tega pečejo še krofe, mlince in kroasane (rogličke iz kvašenega maslenega testa). Medtem ko se kruh peče, jim vodi tečaja pokaže tudi druge pekarske umetnosti, zlasti v oblikovanju testa. Tako vadijo plesti pletenice, izdelovati žemlje in kajzarce, preste in rogličke ter še mnogo drugih izdelkov. Ko je kruh pečen, ocenijo njegovo kvaliteto, opozorijo pa tudi na morebitne napake.

Seveda pa ni dobrega kruha brez krušne peči, zato so tudi tečaji organizirani na kmetijah. Za zadnji tečaj v Podgorju je svoje prostore prijazno odstopila kmetija Smrekar, kjer se je zbralo 16 žena in deklet. K svojim izkušnjam so pridale še marsikateri nasvet, da bo kruh boljši in lepši ter bo bolj teknil njihovim domačim.

Čeprav se je tega tečaja udeležilo že kar precej žena, ga bomo v letu 1998 izvedli še v Završah, nekje v dolini pa še za vse tiste, ki se ga niste mogle udeležiti v preteklih letih. Zato vabimo vse, ki jih to zanima, da se prijavijo pri svetovalni službi Slovenj Gradec, osebno ali na tel.: 43 - 293.

15 žena iz Pameč in Trobelj se je v ponedeljek, 15. decembra 1997 kljub slabemu vremenu zbralo na "Fancatovi" kmetiji v Trobljah, da bi se naučile speči čimboljše potice in druge izdelke iz kvašenega in kvašeno - listnatega testa.

Tečaj je vodila gospa Marija Prajner iz Maribora. Žene so se pod njenim vodstvom naučile speči več vrst potic (eno in dvostransko zavitih, pletenih, rezanih, potratnih, marmeladnih, ocirkovih), šarklje, rogličke ter peciva iz kvašeno - listnatega testa, ki so ga različno okrasile s kremo in sadjem.

Vsi izdelki so se pekli v krušni peči, iz katere je prav prijetno dišalo.

Gospodinj, čeprav nekatere že kar z dolgoletnimi izkušnjami, so bile navdušene nad mojstrskim izdelovanjem pekarskih izdelkov vodje tečaja in ugotovile, da za nabiranje takih znanj ni nikoli prepozno.

POSLOVNA SKUPNOST ZLATO ZRNO NA KOROŠKEM

JASMINA DETELA

Prejšnji mesec so v Dravogradu predstavili projekt Zlato zrno na Koroškem, v Mesnini v Otiškem vrhu pa tečejo aktivnosti že od meseca julija.

Gre za slovensko blagovno znamko, za teletino po posebnem programu reje telet na visoko težo, priprave telečjih trupov, predelave, dodelave, sodobnega trženja teletine in njenih delikates za vrhunsko kulinarčno ponudbo.

Projekt je dolgoročen, saj ga je podprlo tudi Ministrstvo za kmetijstvo, v kratkem pa se bo razširil na celotno pitano govedo. Zastavljen je tako, da zajema celovit pristop priprave živil po načelu sledljivosti in kontrole "od njive do mize" in povezuje interese vseh v prehrabeno verigo vključenih gospodarskih subjektov, od rejcev preko predelovalcev (klavniška dejavnost) do gostincev in trgovcev. Vse strokovne aktivnosti pa vodi Poslovna skupnost Zlato zrno, ki je bila ustanovljena v okviru Poslovnega združenja prehrane Slovenije. Predsednik poslovne skupnosti dr. Mihael Gajster dela skupaj s šestimi strokovnjaki na tem projektu že dobrih šest let, zadnje leto dni pa projekt uveljavlja tudi v praksi.

Licenčna listina za uspešno izvajanje programa slovenske blagovne znamke za teletino je bila Mesnini podeljena 11. oktobra 1997. Gajster pravi, da je v Sloveniji po letu 1990 proizvedeno čedalje manj govejega mesa. "Prireja se vsako leto zmanjša za 7,8 odstotkov. Vzrokov za to je več, najpomembnejša sta zmanjševanje števila telet zaradi zmanjševanja števila krav in negospodarno klanje sesnih telet pri nizki teži.

Prireja teletine na višjo težo je v Evropi do nedavnega temeljila na porabi visokih količin mleka ali mlečnih nadomestkov, na zahtevni tehnologiji pitanja itd. Da bi izrabili potencial mladih telet za prirejo mesa ob čim manj zahtevni tehnologiji, je v Sloveniji potekal večletni raziskovalni projekt tehnologije pitanja telet na večjo klavno težo s suhim koncentratom, imenovanim Zlato zrno. Strokovnjaki so našli možnosti drugačnega načina prireje kakovostne teletine tako, da so izrabili rastni potencial. Razvili so način reje, ki je za razliko od pitanja z mlekom cenejši, v šestih mesecih pa naj bi pitano tele doseglo največ 150 kilogramov teže, kar tudi ustreza standardom. Do sedaj so večino telet zaklali pri znatno nižji teži.

Direktor Mesnine Danilo Gostenčnik je povedal, da Mesnina vstopa v projekt s prepričanjem, da je tudi na Koroškem potrebno podpreti blagovno znamko, ki bo na eni strani določala postopke v verigi od hleva do mize, na drugi strani pa potrošniku jamčila stalno kakovost izdelka. "Seveda pa je potrebno doseči tudi stalno osveščanje našega potrošnika, da bo pogosteje segal po domačem blagu višje kakovosti", pravi Gostenčnik.

Zlato zrno pa je prav gotovo velik korak naprej v reji, predelavi in prodaji kulinarčnih programov za uvajanje slovenske blagovne znamke za teletino.

Q MRZLICA PRI GOVEJI ŽIVINI

mag. NADA KUMPREJ, dr.vet.med., svetovalka direktorja VURS, veterinarska inšpektorica, enota Dravograd

Pri kmetu Ivanu Večku, p.d. Pristovniku iz Završ nad Mislinjo, je bila pred časom pri goveji živini ugotovljena okužba s povzročitelji mrzlice Q.

Ker se ljudje iz okoliških krajev zanimajo, kaj to pomeni in ker lahko neutemeljen strah povzroči več škode kot koristi, nekaj besed o samem primeru okužbe govedu in o naravi bolezni:

Območna primarna veterinarska služba je zaradi več zvrgov pri brejih kravah in telicah v letu 1997 (drugih znakov bolezni ni bilo ugotovljenih), živalim odvzela vzorce krvi, ki so jih preiskali v laboratoriju inštituta Veterinarske fakultete v Ljubljani. S preiskavo so ugotovili, da so živali okužene s povzročitelji Q mrzlice (mikroorganizem *Coxiella burnetii* iz skupine rikecij).

Bolezen je zoonoza, kar pomeni, da se v določenih okoliščinah lahko prenese z živali na človeka in obratno. Zaradi navedenega in ker jo zatiramo po zakonu, je lastnik živali moral zagotoviti izvajanje preventivnih ukrepov, ki jih je, kar zadeva zaščito oseb, v sodelovanju z zdravstveno službo območnega zavoda za zdravstveno varstvo, odredila veterinarska inšpekcija, enota Dravograd, Veterinarska uprava republike Slovenije. Ukrepi so zajemali prepoved prometa goveje živine, razen za zakol v registrirano klavnico, prepoved uporabe mleka obolelih molznic za javno potrošnjo ter zaščito oseb pred eventualno okužbo.

Mrzlica Q se praktično pojavlja povsod po svetu. Pri živalih vseh vrst se praviloma pojavlja v nezaznavni, blagi obliki. Prenos

okužbe z divjih na domače živali je pogost preko členonožcev, zlasti klopotov. Ker so bolane živali lahko vir okužbe za človeka, se vsak primer suma na bolezen resno obravnava, da se bolezen lahko takoj ugotovi. Pri človeku lahko pride do infekcije pri vdihavanju okuženega prahu.

Glede na naravo zadevne bolezni in v skladu s predpisi, zakol inficiranih živali, ki ne kažejo drugih znakov bolezni, a priori ni prepovedan, vendar pa je možen šele v primeru izdaje veterinarskega dokumenta (zdravstvenega spričevala oz. veterinarske napotnice), ki ga lastniku za živali, ki jih želi odpredati v klavnico, izda - na podlagi poznavanja zdravstvenega stanja živali v hlevu - območna primarna veterinarska služba. Dokončno odločitev glede dovolitve klanja sprejme območna veterinarska služba Veterinarskega zavoda Slovenije v klavnici, ki med drugim opravi obvezni pregled živali pred zakolom. Po zakolu sta obvezna veterinarsko sanitarni pregled ter eventualne preiskave mesa in organov, na podlagi katerih se določijo nadaljnji postopki.

Opisan postopek je bil opravljen tudi pred dovolitvijo klanja goveje živine last Ivana Večka. Primarna veterinarska služba, ki je opravila klinični pregled živali pred odpremo v klavnico, bolezenskih znakov ni ugotovila, za-

radi česar je lastniku izdala veterinarsko dokumentacijo za transport. Z veterinarsko sanitarnim pregledom živine v klavnici, opravljeni pred klanjem, veterinarska služba v klavnici ni ugotovila določenih posebnosti, zaradi katerih se klanje ne dovoljuje.

Na podlagi opravljenih preiskav in pregledov je bilo meso ocenjeno kot pogojno uporabno in kot tako označeno.

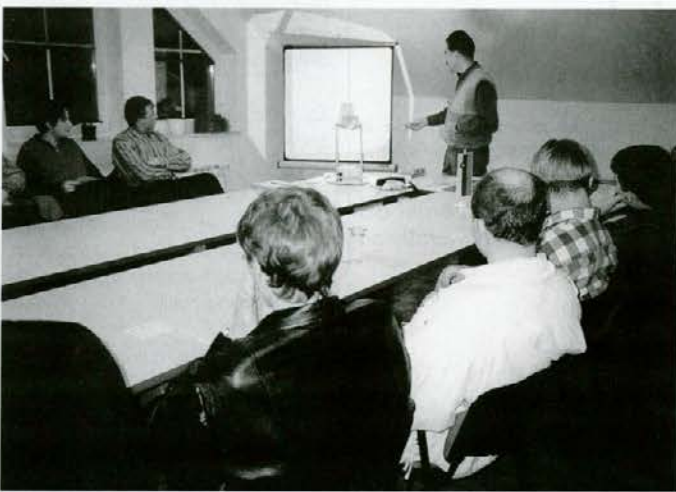
Nadaljnje usposabljanje mesa za primer uporabe je določeno s predpisi in mora biti opravljeno pod kontrolo veterinarske službe v živilskem obratu.

Z opisanim postopkom veterinarskega dela je zagotovljena proizvodnja higiensko ustreznih proizvodov za javno potrošnjo v vseh registriranih klavnicah. Treba je poudariti, da je klanje goveje živine, ne glede na namen uporabe mesa, dovoljeno samo v registriranih klavnicah, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje ter zagotavljajo izvajanje obveznih veterinarsko sanitarnih pregledov.

Po izpraznitvi hleva - lastnik se je odločil za oddajo živine v zakol in nabavo novih živali - ter mehaničnem čiščenju, bo s strani veterinarske službe VZS opravljena še razkužba hlevskega objekta.

Veterinarska služba je odgovorna tudi za varovanje zdravja ljudi. V primeru, da bi bilo ogroženo zdravje potrošnikov živil, zakola živali ne bi dovolila.

PREDAVANJE O BIOLOŠKO - DINAMIČNEM GOSPODARJENJU DANICA ONUK

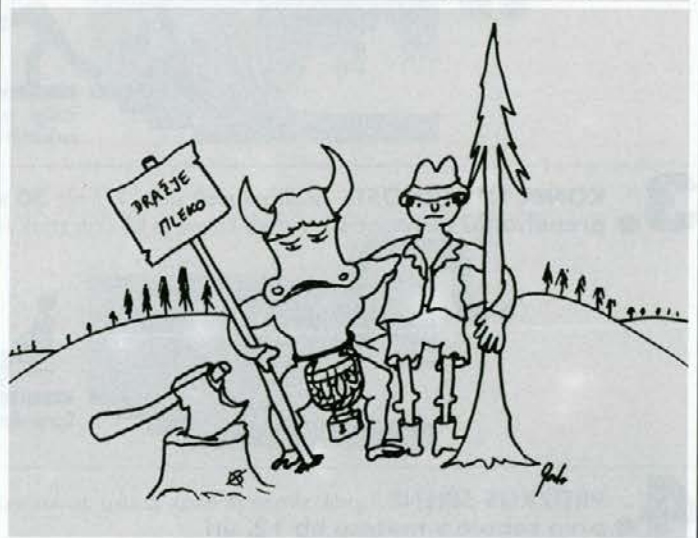

Za člane društva podeželske mladine Mislinjske doline je bilo v soboto, 13. decembra 1997 organizirano predavanje na temo: **BIOLOŠKO - DINAMIČNA PRIDELAVA V KMETIJSTVU**. Predavanje je vodil inž. Edvin TOMAŽIČ, profesor na Kmetijski šoli Šentjur, sicer pa član Društva za biološko dinamično gospodarjenje "AJDA" Vrzenec.

Biološko dinamično metodo je predstavil kot najstarejšo, v praksi preiskušeno in najtemeljiteje znanstveno raziskovalno metodo sonaravnega kmetijstva, ki se prakticira v 45 deželah sveta. Metoda zavrača uporabo umetnih gnojil in kemičnih sredstev.

Črpa iz globokega razumevanja medsebojnih aktivnosti v naravi. Zagotavlja trajno plodnost tal, ohranjanje lastnih sort in pasem, ekološko ravnotežje, dobre odnose in pridelovanje zdravih pridelkov, ki so resnična zdrava hrana za živali in človeka.

„Koliko je vredno moje delo?“

VROČICA Q

SE IZ ŽIVALI PRENAŠA TUDI NA ČLOVEKA...

EVGEN JANET, dr. med. specialist epidemiolog

ZDRAVSTVO

PRAVOČASNO CEPLJENJE -
VEČLETNA ZAŠČITA

V letu 1997 so veterinarji na neki koroški kmetiji ugotovili, da so njihove krave okužene s povzročiteljem vročice Q. Na bolezen so posumili takrat, ko je prišlo v tem hlevu do pogostejših splavitev brejih krav. Živali niso kazale drugih znakov obolenja.

Povzročitelj te bolezni je rikecija Coxiella burnetii, ki je zelo odporna na zunanje vplive, kot so suša, vročina in svetloba. V prahu, slami in na živalskih kožah preživi nekaj mesecev. Do 10 mesecev preživi pri sobni temperaturi na volni, v mesu v hladilniku pa do 1 meseca. Pri okuženih živalih je bakterija v iztrebkih, v času kotenja pa v posteljici in v mleku. Bolezen prenaša od živali na žival klop. Zbolijo tako divje kot domače živali, običajno brez simptomov.

Q vročica je zoonoza, kar pomeni, da se

prenaša od živali na človeka. Za razvoj bolezni je dovolj ena sama bakterija. Prenos je posreden z vdihavanjem aerosolov oz. prahu, ki vsebuje Coxiello burnetii. Zbolijo predvsem osebe, ki so v kontaktu z bolnimi živalmi: kmetije, veterinarji, delavci v klavnica...

Inkubacijska doba je do 20 dni, okužba pa poteka skoraj vedno s simptomi, večinoma kot kratkotrajno vročinsko obolenje, pri nekaterih se razvije pljučnica, izjemoma vnetje jeter ali vnetje možganskih ovojnic. Kronična okužba pa prizadene predvsem srce oz. srčne zaklopke. Običajno se Q vročica, nekateri jo imenujejo Q mrzlica, pozdravi sama, z antibiotiki pa bolezen skrajšamo.

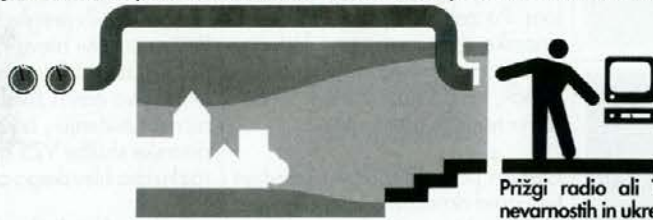
Bolezni se lahko ognemo tako, da dosledno upoštevamo higienske ukrepe in postopke pri delu z živino, posebej ob kotenju in klanju.

Cepite se lahko vsak dan od 7.30 do 13. ure v ambulanti Zavoda za zdravstveno varstvo Ravne

NOVI ZNAKI ZA ALARMIRANJE OB NEVARNOSTIH NARAVNIH IN DRUGIH NESREČ

- 1. OPOZORILO ZA NEVARNOST** - enoličen zvok sirene, ki traja **2 minuti** - se uporabi za napoved bližajoče se nevarnosti visoke vode, požara, ekološke nesreče in drugih nesreč

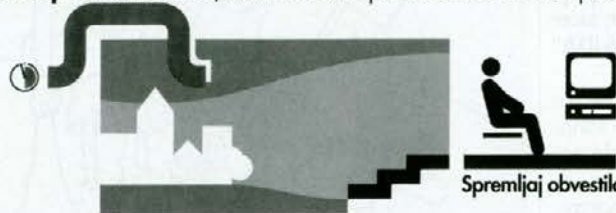
Prižgi radio ali TV in spremljaj obvestila o nevarnostih in ukrepih ter ravnaj v skladu z njimi.

- 2. NEPOSREDNA NEVARNOST** - zavijajoč zvok siren, ki traja **1 minuto** - se uporabi ob nevarnosti poplave, večjem požaru, radiološki in kemični nevarnosti, nevarnosti vojaškega napada ter ob drugih nevarnostih.

Prižgi radio ali TV in poslušaj navodila o zaščitnih ukrepih ter ravnaj v skladu z njimi.

- 3. KONEC NEVARNOSTI** - enoličen zvok siren, ki traja **30 sekund** - se obvezno uporabi po prenehanju nevarnosti, zaradi katere je bil dan znak za neposredno nevarnost.

Spremljaj obvestila na radiu ali na TV

- 4. PREIZKUS SIRENE** - zvok sirene je enak znaku za konec nevarnosti - se opravlja vsako prvo soboto v mesecu ob 12. uri.

Z novim letom začne veljati uredba o organizaciji in delovanju sistema opazovanja, obveščanja in alarmiranja (Ur.list RS 45/97), ki predpisuje nove znake za alarmiranje ob nevarnostih naravnih in drugih nesreč.

Za seznanjanje prebivalcev z znaki za alarmiranje skrbijo lokalne skupnosti (preko svojih institucij) ter lastniki in upravljalci stanovanjskih in drugih stavb, za seznanjanje delavcev pa vodstva gospodarskih družb, zavodov in drugih organizacij.

Način uporabe novih alarmnih znakov je opredeljen v omenjeni uredbi. PROZENJE SIREN izvajamo preko daljinskega sistema, ki je instaliran v regijskem centru za obveščanje s sedežem v Slovenj Gradcu. Preizkus siren - zvok sirene je enak zvoku za konec nevarnosti - se opravlja vsako prvo soboto v mesecu ob 12. uri.

Vsakdo, ki opazi ali zve za nevarnost, naravno ali drugo nesrečo oz. pojav, ki lahko povzroči nesrečo, naj o tem takoj obvesti pristojni center za obveščanje na telefon sko številko 112 za klic v sili.

Referent za zaščito in reševanje mestne občine Slovenj Gradec

LJUDJE

IN

DOGODKI

NOČE SE LOČITI OD MUCE

SILVO JAŠ

Anika s svojo muco Švedro

Foto: Silvo Jaš

Nadvse zgovorna in zanimiva zna biti tale ANAMARIJA ČERNJAK. Kljub temu, da je šele prvošolka, pozna že kopico teh in onih stvari in kar naprej nekaj čeblja in sprašuje. Med klepetom mi je zaupala, da pozna tudi Viharnik. Njena starejša sestra je naročena nanj in potem ga skupaj prebirata.

Otroška brezskrbnost pa je na podeželju nekoliko drugačna kot v mestih. Aniki je najbolj pri srcu njena muca Švedra, ki se nikakor noče ločiti od nje. Skoraj sleherni dan jo spremlja del poti do šole. Zanimivo, ni kaj!

GASILSTVU SEM SE ZAPISALA ŽE V OTROŠTVU

SILVO JAŠ

To so bile prve besede Darje COKAN, ko smo se srečali v enem decemberskih dni. Okrog sebe je imela kopico mladih in zagnanih "bodočih" gasicev.

Darja rada pripoveduje o gasilstvu in to s pravo otroško ihto in veseljem. Gasilstvo jo že od nekdaj privlači, saj izhaja iz družine gasilcev. Njen oče je gasilec in še predsednik šmarških gasilcev.

Darja je v svoji gasilski karieri opravila več najrazličnejših tečajev in izobraževanj. Pred nedavnim je bila tudi na osrednjem izobraževalnem centru Ig pri Ljubljani. Kot prva Korošica se je udeležila naporega in zahtevnega izobraževanja za gasilskega časnika in ga tudi uspešno zaključila. Bila je članica prve generacije, ki se je izobraževala na nov, povsem drugačen način, kot smo ga bili vajeni doslej. Sedaj Darja uspešno vodi in izobražuje najmlajše, ki bodo nadaljevali gasilsko tradicijo v Šmartnem.

Darja med svojimi varovanci

Foto: Silvo Jaš

OB OBLETNICI PODELILI ŠTIPENDIJO

JASMINA DETELA

Slovenjegraški Rotary klub je v mesecu decembru 1997 slavil tretjo obletnico obstoja. Ideja za ustanovitev kluba je prišla iz zdravniških krogov, predseduje pa mu Mirko Vošner. V njem je včlanjenih 23 moških in le ena predstavnica ženskega spola. Doslej so rotarijanci pomagali Zavodu za usposabljanje za delo in varstvo oseb z motnjami v razvoju, slovenjegraški bolnišnici, že dvakrat so sodelovali na Miklavževem koncertu v Ljubljani, kjer se je tudi rodila ideja, da bi klubi podeljevali štipendije pomoči potrebnim študentom.

V ta namen so rotarijanci poslali razpis vsem štirim koroškimi centrom za socialno delo, kandidatov, ki bi izpolnjevali pogoje pa ni bilo veliko. Nazadnje so se odločili za Bojana Krznarja, študenta drugega letnika visoke zdravstvene šole v Mariboru. Bojan živi v rejniški družini Gorjanc iz Prevalj, pogodba, ki jo je podpisal pa mu nalaga odgovornost, da študij dokonča, rotarijance pa, da ga bo štipendija, 24 - tisoč tolarjev mesečno, spremljala do konca študija.

Bojan KRZNAR je podpisal pogodbo

Foto: Jasmina Detela

USPELE ŽIVE JASLICE V HUDI LUKNJI

FRANC JURAC

Člani kulturnega društva Avgust Hribar iz Doliča so ob sodelovanju koroško - šaleškega jamarskega kluba Speleos Siga že drugič pripravili za božične praznike žive jaslce v Hudi luknji. V "vlogi" Jožefa in Marije sta bila Franc in Ana Pavlič, jaslce pa so popestrili še angeli in pastirji z ovčicami. Ob jaslcah pa so pripravili tudi bogat program, v katerem so nastopili kvartet Svit iz Velenja, kvartet Žven iz Ljubljane, doliški Pojoči angelci, mladinski zbor Upanje iz Sentilja pri Mislinji ter Doliška dekleta.

Na božični dan si je jaslce ogledal tudi mariborski škof dr. Franc Kramberger, v obeh dneh pa si je jaslce v Hudi luknji ogledalo preko dva tisoč obiskovalcev.

Žive jaslce v Hudi luknji

Foto: Franc JURAC

ZANIMIVI PRAZNIČNI IZDELKI

SILVO JAŠ

V predprazničnih dneh sem obiskal Urško GREGORN. Zaposlena je bila z izdelavo darilnih vrečk, najrazličnejših oblik. Povedala je, da jih ne prodaja, le podarja jih svojcem in prijateljem in tudi najrazličnejše dobrote vstavi vanje, od sladkarij do butelj. Vrečke izdeluje iz starih stenskih koledarjev in jih opremi z voščilnicami. Vnuka Jure in Nika babico opazujeta pri delu in včasih ji priskočita tudi na pomoč. In gre!

Urška izdeluje praznične vrečke

Foto: Silvo JAŠ

NOVOLETNA ZABAVA V DOMU STAROSTNIKOV V ČRNEČAH Z LADOM LESKOVARJEM IN STANETOM MANCINIJEV

JASMINA DETELA

V mesecu decembru so otroci, starejši in razna društva z obiski in krajšimi kulturnimi programi poživil življenje v koroškem domu starostnikov v Črnečah. Mesec december velja za mesec presenečenj in posebnih doživetij, stanovalci doma starostnikov v Črnečah pa lahko to sami najbolje povedo. Skoraj ni bilo dneva, ko jih ne bi obiskali otroci iz bližnjih vrtcev, šol, predstavniki raznih društev itd. Prišli so svoji od blizu in daleč in jim z obiskom popestrili praznične dni. Zakaj ni jih malo, ki morajo bodisi zaradi bolezni, starosti ali drugih vzrokov preživljati jesen življenja v domu starostnikov.

Obiskovalci so s kratkim glasbenim, plesnim in kulturnim programom polepšali dan marsikateremu izmed stanovalcev, saj jih je nemalo takih, ki so v domu že več let, pa se jih ni spomnil še nihče domačih. Polnoč so letos preživel v družbi pevca Lada Leskovarja in Staneta Mancinija že v torek, 30. decembra, v družbo pa so povabili sorodnike in znance.

Zadnje dni decembra so jih z obiskom in drobnimi darili razveseljevali člani raznih društev iz cele Koroške. Presenečenje zase so jim pripravili predstavniki društev iz Mute, ki so svojim bivšim krajanom zaigrali z glaSbili: harmoniko, klarinetom in basom.

"Obiskov je bilo v tem mesecu veliko, skoraj toliko, kot skozi vse leto. Stanovalci so bili zelo veseli, posebej tisti, ki zaradi bolezni ne morejo iz postelje in so jih obiskali tudi v sobah. Prav bi bilo, da bi

Mučani na obisku v domu starostnikov v Črnečah

Foto: J. DETELA

se prihodnje leto vsa društva dogovorila za skupni obisk stanovalcev, tako se nihče od njih ne bi počutil zapostavljenega", je povedala socialna delavka v domu Marjana Veberič, ki že slabih deset let skrbi za dobro počutje, skupaj s skupino za samopomoč "Peca" pa za poživitev življenja v domu.

"Peca" je letos praznovala štiri leta delovanja in je gonilna sila v domu, saj ob vseh večjih praznovanjih poskrbi za kulturni program. Posebno presenečenje za stanovalce je bil obisk gledališke predstave v Celju, kamor so se v začetku meseca odpeljali z avtobusi, pa razstava likovnih del slikarja Petra Štrigla iz Libelič (na ogled je še ves januar), obisk Miklavža (program so v okviru interesne dejavnosti pripravili učenci Srednje zdravstvene šole iz Slovenj Gradca), izdelovanje novoletnih voščilnic in okraskov, polnočnica, obisk božička itd.

Obisk Celjske drame je bil prav zares izjemno doživetje, saj so številni prvič prestopili prag gledališča. Veberičeva je povedala, da so priprave na odhod v domu potekale že ves teden, od obiskov frizerja, iskanju primernih oblačil itd.

Tudi njihov odziv na omenjene prireditve je bil zelo pozitiven, saj so se z užitkom prepustili predprazničnemu vzdušju. Zal pa se tudi v domu, tako kot povsod, srečujejo s številnimi problemi, od premajhnega števila prostih postelj in sob, želijo si skupni dnevni prostor, več prostovoljcev itd.

TUDI NA PERNICAH LEPŠA PODOBA

LUDVIK MORI

Na Pernicah, 1064 m nadmorske višine, omenjajo poznogotsko cerkev sv. Simona in Juda že leta 1368. Pokopališče je bilo kar dobrih dvesto metrov južno od cerkve na manjši ravnici, kjer je sedaj nova šola. Kdaj so pokopališče prestavili h cerkvi ter ga ogradili z debelim ter visokim obzidjem, kronika ne pove. In to, več sto let staro obzidje, ki služi kot ograja pokopališču, je hudo načel zob časa in je že desetletja kraju kazalo klavno podobo.

Lani pa je cerkvenima ključarjema Slavku Galerju in Dominiku Poročniku le uspelo sprožiti dogovor in akcijo za obnovo tega, že močno načetega obzidja. Občina Muta je prispevala kot delež: cement, pesek in dovoze materiala, farani pa delo in svoje prispevke. Gospodinje so skrbele za kosila in deloma za pijačo. Sedaj, ko je zid obnovljen, se tudi živi bolje počutimo med rajnimi, kjer bomo pristali tudi mi.

Tudi častitljivo staro štirikapno župnišče kliče po nujni obnovi. Če bi tudi to uspeli, bi cerkev dobila pomožne in potrebne prostore, kraj Pernice pa bi dobil še lepši videz.

Dominik Poročnik in Slavko Galer, cerkvena ključarja na Pernicah

Perniška cerkev z obnovljenim obzidjem Foto: Ludvik Mori ▲▼

O JASLICAH OB BOŽIČU 1997

LEOPOLD KORAT

O jaslicah nastajajo knjige. V Sloveniji imamo vsaj dve. Zato bi bilo predolgo, če bi hoteli vse povedati o jaslicah, postavljanju - tej priljubljeni slovenski navadi.

Ko govorimo o jaslicah, mislimo najprej na svetopisemsko poročilo, ki nam ga izroča evangelist Luka: "In rodila je sina, prvorojenca, ga povila in položila v jasli, ker v prenočišču zunaj ni bilo prostora." (Lk 2,7) Pod besedo "božične jaslice" pa ne razumemo samo jasli, kamor je bil Jezus položen, ampak mnogo več. Jaslice so kakor "biblia paperum" - širok, včasih dramatičen svet, ki je ves poln simbolov, legend in idile.

Z izrazom jaslice razumemo na splošno plastično predstavitev Jezusovega rojstva s kipci ali čim podobnim.

Bistvo jaslic je to, da so narejene kot religiozni objekt pobožnosti v božičnem času.

Tako so tudi ob Božiču 1997 bile po slovenskih domovih, po cerkvah in kapelah postavljene jaslice raznih oblik, velikosti, iz raznih materialov in idejnih zamisli.

Jaslice v cerkvi sv. Danijela v Razborju, delo pleterskega meniha p. Wolfganga Koglerja (1913-1993) Foto: Leopold Korat ▲▼

Jaslice v vrtu pred cerkvijo sv. Urha v Podgorju, delo Irine Mouravjeve

koroška banka

Koroška banka d.d., Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

BANČNI AVTOMATI - NAJPREPROSTEJŠA POT DO GOTOVINE

Ni dovolj, da imate denar varno spravljeno na tekočem računu v banki. Včasih brez gotovine ne gre. Bančni avtomati omogočajo dvig gotovine 24 ur dnevno, tudi ob sobotah, nedeljah in praznikih.

Z njimi vam nudimo možnost dviganja manjših zneskov denarja, namenjenih za plačevanje drobnih izdatkov, možnost imate pogledati stanje na vašem računu, položiti gotovino na svoj tekoči račun in naročiti plačilo položnic z vašega računa.

Postopek je preprost. V bančni avtomat vstavite vašo BA kartico, vtipkate vašo osebno številko in opravite storitev, katero potrebujete. V pomoč vam bodo navodila, ki se sproti izpisujejo na zaslonu bančnega avtomata.

Ker vemo, kako dragocen je vaš čas, vam nudimo ta enostavni in v vsakem trenutku razpoložljivi način samopostrežnega bančnega poslovanja. Bančni avtomati Koroške banke v Slovenj Gradcu, na Ravnah na Koroškem, na Prevaljah, v Mežici, v Dravogradu, v Radljah ob Dravi, v Mislinji (vsi v enotah banke) in v PC Katica v Slovenj Gradcu, vas pričakujejo noč in dan, v petek in svetek in nikoli niso utrujeni.

Poleg naštetih lahko uporabljate bančne avtomate z BA oznako v vseh večjih krajih širom Slovenije.

V a š a b a n k a
LB Koroška banka d.d.
Slovenj Gradec

RAZVEDRILLO	ČUTILO ZA VOH	ALBERT PAPER	SADITI GOZDNO DREVE	GLAVNI ŠTEVNIK	KEMIČNI ELEMENT TELLUR	GLAVNO MESTO NORVEŠKE	OBLIKA POMOŽNEGA GLAGOLA	GOSTA BOMBAŽNA TKANINA
VZNEMIRJE-NOST								
OČITATI								
KEMIČNI ELEMENT ŽVEPLO		KEMIČNI ELEMENT GALLI DOBA			LOŠČ VHODI V POSLOPIJE			
AVTOR: ANICA HUDERNIK	EUGENE O'NEILL ZNAČAJSKO POZITIVNA LASTNOST			REKA V ITALIJI POUK, NASVET			ENOLETNI PRIRASTKI LESA	KDOR PEDIKIRA
STROJENA ŽIVALSKA KOŽA						BOŽIČ PETER		
PRIPRAVA ZA UGOTAVLJANJE LEGE LETAL, LADIJ						KEMIČNI ELEMENT RENU		
6. ČRKA ABECEDE		ŽOGA IZBEN KRISČA KNEZY MUSJUNANSKIH DEŽELAH				AHAČ DRAGA		
ŽENSKA, KI POJE						NIKALNICA UMETNOST		
STARA MAMA				SVETNI ČLOVEK				
SLOVENSKI TOLARJI				PREBIVALKE IRSKE KEMIČNI ELEM. KALI				
UKANA					VELIKA PTICA UJEDA			

ZA RAZVEDRILLO

REŠITEV NOVOLETNE KRIŽANKE IZ VIHARNIKA ŠT. 12/97:

VODORAVNO: ovira, Kope, blok, lovor, ran, mer, m, tok, pikador, Ribniška koča, VS, nna, LR, GN, Advent čas upanja in LA, Sele, trava, CE, TR, EG, KK, rž, rak, iglu, lob, ave, t, sloj, pričakovanja, latenten, notar, ar, E, Ink, SK, vrček, Nika, jaslice, elan, gea, Gaspari, enica.

Opis slike:

Veselite na snegu (navpično). Ribniška koča (vodoravno)

Geslo: Advent, čas upanja in pričakovanja.

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec,

2380 Slovenj Gradec, Varančev trg 1

Telefon: 0602/43-332

Direktor: Hubert Dolinšek

Uredniški odbor: Ida Robnik, Majda Klemenšek in Gorazd Mlinšek

Glavna urednica: Ida Robnik

Idejna, grafična zasnova VIHARNIKA: Peter Vernik

Oblikovalska realizacija: Umetniška delavnica IDEA, Maribor

Likovna urednica: Marlena Humeč

Računalniška postavitev, priprava za tisk in fotoliti:

Repro Studio Lesjak, Maribor

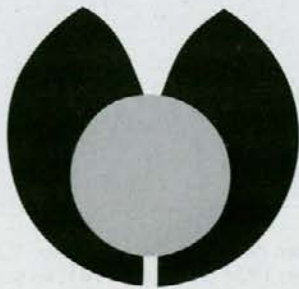
Tisk: Odtis, Ravne

Naklada: 1650

Vse pravice pridržane, © Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec 1997.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Na sliki na naslovnici: Viharnik, avtor: Peter Vernik

KOROŠKA ZADRUŽNA HRANILNO KREDITNA SLUŽBA p.o.

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA C. 7
TELEFON: (0602) 42-341, 42-344,
43-193
TELEFAX: (0602) 43-301

TOLAR NA TOLAR ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

OBREŠTNE MERE ZA HRANILNE VLOGE OD 1. JANUARJA 1998 DALJE

Vloge	na mesec (31 dni)	na leto
Vloge na vpogled, tekoči in ŽR občanov (1%)	.08	1.00
Žiro računi društev (1%)	.08	1.00
Depoziti nad 31 do 61 dni (T+4%)	1.14	14.23
Depoziti nad 91 dni (T+4.5%) (D+4.5%)	1.18	14.78
Depoziti nad 181 dni (T+5%) (D+5%)	1.22	15.33
Depoziti nad 1 leto (T+6%) (D+6%)	1.30	16.43
Kratkoročna posojila za kmete člane zadrug (T+15)	2.00	26.31
Kratkoročna posojila za kmete nečlane zadrug (T+16)	2.08	27.41
Zakonska zamudna obrestna mera (letni T+18)		27.84

T je temeljna obrestna mera, ki jo za vsak mesec določi Banka Slovenije trenutno kot aritmetično povprečje indeksa rasti drobnoprodajnih cen za zadnjih 12 mesecev od 1. 5. 1997 dalje.

D je devizna klavzula, ki se izračuna kot razlika med srednjim tečajem Banke Slovenije za DEM na dan poteka vezave in na dan sklenitve vezave.

ZLATA NALOŽBA

Z VARNIMI KORAKI DO SVOJEGA ZAKLADA

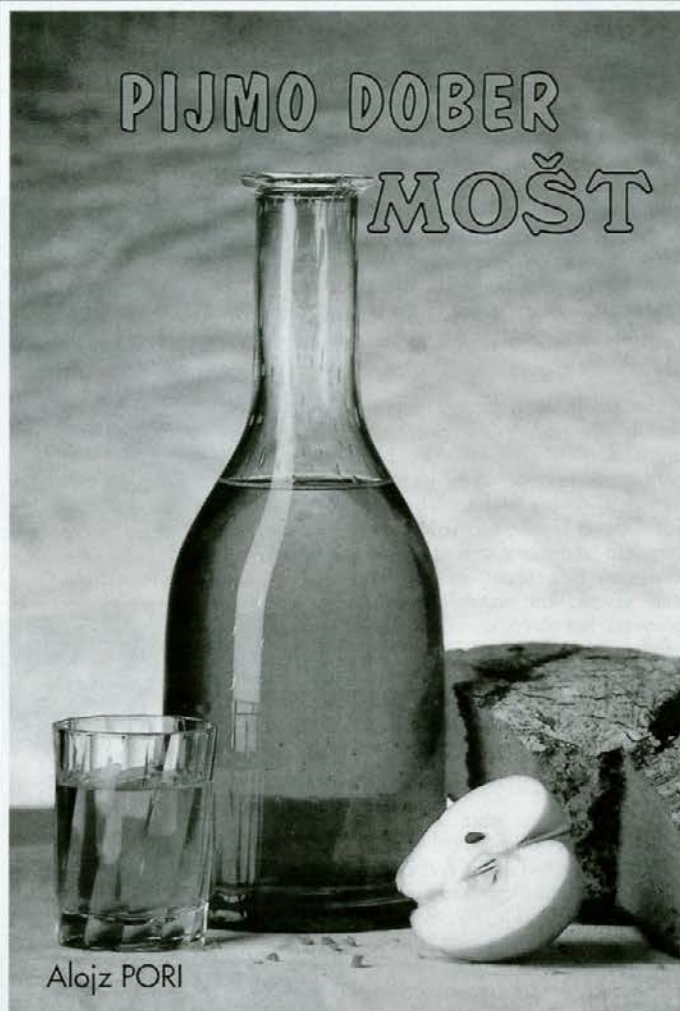
ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.
2507 MARIBOR,
Cankarjeva 3,
tel.: 062/224-111

brezplačna telefonska številka
za naročanje zavarovalniškega zastopnika

080 - 19 - 20

PIJMO DOBER MOŠT

IDA ROBNIK

Naslovnica knjige

Alojz PORI iz Prevalj je avtor knjižice Pijmo dober mošt, ki je izšla pred kratkim v samozaložbi avtorja v nakladi 2500 izvodov.

Alojz Pori je rasel v okolju, kjer je bil mošt doma, kasneje pa je skozi svojo poklicno usmerjenost in delo spoznal, da so to pijačo precej spodrinile druge, razne industrijske osvežilne pijače, ki so zadnja desetletja vedno bolj agresivne na tržišču.

Tako tudi sadje, iz katerega so stiskali mošt, izginja iz naše pokrajine. V uvodu je napisal: "Včasih so bile kmečke domačije skrite med krošnjami ogromnih tepk, moštovk, rjavk, ozimic in drugih hrušk, ki so ob dobrih letinah dajale tudi obilen pridelek in kmetu tudi soliden dohodek." Danes, ko si mnogi prizadevajo, da bi ohranili podeželje, avtor knjige ponuja tudi eno izmed možnosti: pridelavo mošta.

V nekaterih evropskih državah je mošt kot osvežilna pijača zelo razširjen in ga porodajajo v trgovinah v plastenkah in pločevinkah (Anglija). Alojz Pori je v svoji knjižici natančno strokovno obdelal postopek pridelave mošta. Če razmišljate, da bi to dejavnost oživili na vašem posestvu, boste v tej knjižici našli prav vse napotke kako pripraviti dober mošt.

Na zadnji strani je avtor napisal, kako pridete do knjižice:

- sposodite si jo pri prijatelju,
- sposodite si jo v knjižnici,
- kupite jo v knjigarni,
- naročite jo na naslovu:
Alojz Pori, Dobja vas 48, Ravne na Koroškem
Telefon: 0602 22 654

"ČE BI BIL ŠE ENKRAT MLAD, BI OSTAL NA KMETIJI"

FRANC JURAČ

Le dva dni po božiču, na šentjanževo minulega leta, smo se napotili na obisk na Napotnikovo kmetijo na Selovec nad Otiškim vrhom. Iz šentjanža pri Dravogradu smo se zapeljali po strmi in vijugasti cesti proti Selovcu, od koder je lep razgled na Otiški vrh, v ozadiju pa še Dravograd, ki sta se skrivala v sivi megleni decemberski kopreni.

Nismo vedeli, da ta dan pri Napotnikovih oče Ivan Višner praznuje rojstni dan in godovni dan. Na šentjanževo je dopolnil 87 let in ni mu videti, da bo imel za seboj že skoraj devet križev. Ob voščilu za novo leto smo mu stisnili roko tudi za njegov 87. rojstni dan ter mu želeli seveda kar največ zdravja. Potem pa, kot običajno, smo poklepetali in obujali spomine na lepa pa tudi težka leta, ki jih ima Napotnikov oče za seboj. "Ja, veste, kar lepo je bilo v teh dolgih letih življenja. Vsakega po malo, dobrega, pa tudi slabega", je jel pripovedovati Ivan Višner. "27. decembra 1910 leta sem zagledal luč sveta na Napotnikovi kmetiji. Imel sem še tri sestre, od katerih se je Franciška pozneje poročila na Kružnikovo kmetijo, kjer je rodila 15 otrok. Za mene kot otroka pa že takrat ni bilo lepo. Ko sem hodil v šolo, sem po pouku moral prijeti za vsako delo, največ pa sem seveda pasel živino. Sedem let sem bil star, ko mi je v prvi svetovni vojni umrl oče. Vso skrb in gospodarjenje na kmetiji je morala prevzeti mama, zato sem moral že tako zgodaj začeti delati in trpeti. Ko sem bil star 16 let, pa so mi leta 1926 umrli še mati in takrat sem moral prevzeti kmetijo."

Samo delati in garati

Po materini smrti je moral Ivan Višner začeti gospodariti. Težki in hudi so bili tisti časi, ko ni bilo denarja, davki in dajatve pa velike. Pa vendar težko življenje Napotnikovega očeta ni strlo. Vedel je, da sam na kmetiji brez gospodinje ne bo zmož, zato je pomislil na poroko. Bilo je 1. junija 1931 leta, ko je pred oltar popeljal svojo izvoljenko Slavko, kjer sta spleta venec življenske sreče. "Na kmetiji brez gospodinje ni šlo. Zato sem se moral poročiti in si ustvariti družino", se spominja Ivan, potem pa pravi: "Lepo sva si uredila zakonsko ognjišče in marsikaj sva morala na kmetiji še postoriti, da sva lahko začela na novo gospodariti. Z ženo sva se dobro razu-

Ivan Višner v sredini med sinom Ivanom in snaho Slavko

Eden najlepših trenutkov za Napotnikovega očeta je bila prav gotovo zlata poroka, ki sta jo z ženo praznovala 17. junija 1931 leta.

mela, kar nama je pri gospodarjenju zelo veliko pomenilo. Potem so se rojevali otroci; pet jih je bilo. Slavka, Ivanka, Mojca, Ivan in Jože. Stirje še živijo, Ivanka pa je že umrla. Potem, ko so otroci doraščali, so nama veliko pomagali pri delu, da smo na kmetiji lažje živeli..."

Srednje velika Napotnikova kmetija je potrebovala pridne roke, da si lahko na njej pridelal vse za preživetje. V tistih časih, ko je gospodaril Napotnikov oče na svoji kmetiji je moral za preživetje številne družine obdelati vsako ped zemlje, da je bilo pri hiši dovolj kruha. "Ko na kmetiji še ni bilo strojev, smo morali delati in obdelovati zemljo vse na roke. Živino in živinsko vprego smo potrebovali pri oranju, spravilu lesa. Z voli smo

vozili les v dolino predvsem pozimi, ko je bilo zato dovolj časa. Poleti smo v gozdu les podrli in ga tam pustili, da se je osušil in tako postal lažji za prevoz in spravilo. Danes vse to opravijo stroji in ne vem, če bi se danes našel še kdo od mladih, da bi to delo opravljal ročno. Lepo in veselo je bilo tudi takrat, ko so kosci kosili, grabljice pa grabile. Nepopisno lepo pa je bilo v času žetve, ko smo želi žito, ko so žanjice polagale snop za snopom na tla in pozneje, ko smo mlátili žito. Prišli so mlatiči in mlátili. Danes pa je vse to šlo v pozabo", pravi Napotnikov oče.

Kot kmet tudi občinski odbornik

Čeprav je moral Napotnikov oče na kmetiji trdo delati, pa je vedno našel tudi čas, da se je pomalo, kot

sam pravi, "pečal" s politiko. "Od leta 1936 pa do leta 1941, ko se je pričela druga svetovna vojna, sem bil tudi odbornik v takratnem Občinskem odboru v šentjanžu pri Dravogradu. Župan je bil takrat danes že pokojni Ivan Vrhnjak. Ko smo se tako skupaj zbrali odborniki, smo tudi radi pogledali za tem in onem, kaj se v našem kraju dogaja, kaj je dobrega in kaj slabega. Že takrat smo veliko storili za napredek kraja od cest do raznih drugih problemov, ki smo jih čutili. Ko pa je prišla vojna, pa je bilo naše odborniško delo prekinjeno, kar je bila velika škoda", se spominja Napotnikov oče.

Ivan Višner je bil tudi med ustanovnimi člani gasilskega društva v šentjanžu pri Dravogradu. Še danes je ponosen, da je njihov častni član in je vesel vsakega obiska gasilcev, zlasti za novo leto, ko mu na dom prinesejo koledar.

Veliko in mnogo zanimivega nam je povedal Napotnikov oče iz Selovca. Tudi to nam ni pozabil povedati, da je v času svojega gospodarjenja veliko hodil po sejmi in barantal za živino. "Vsak dinar, ki sem ga s preprodajo živine zaslužil, mi je še kako prav prišel. Večkrat pa se je tudi zgodilo, da so me na sejmju tudi "ogoljufali", da nihi za pelinkovec nisem zaslužil". se spominja Ivan Višner.

Danes Napotnikov oče preživlja svojo častljivo starost skupaj s svojim sinom Ivanom in snaho Slavko, ki jima je pred leti oddal tudi kmetijo. Rad se spominja svoje prehojene življenske poti, ki je bila zanj kljub težavam lepa in zanimiva. Še danes rad reče: "Če bi bil še enkrat mlad, bi ostal na kmetiji..." Pravi, da mu je bilo tu najlepše; najlepše pa takrat, ko se je poročil, pa potem, ko so se rojevali otroci in leta 1981, ko sta z ženo Slavko dočakala in slavila zlato poroko. Devet let po zlato poroki, leta 1990, pa mu je umrla žena. Pravi, da mu je bila vse življenje dobra in ljubeča sopotnica. Danes pri svojih visokih življenskih letih rad posluša radio, gleda televizijo in bere. Najbolj pa je vesel, ko se spomni, da ima 12 vnukov in 8 pravnukov, katerim rad pripoveduje svoja doživetja in spomine.

K visokemu jubileju pa Napotnikovemu očetu Ivanu Višnerju iskreno čestita tudi uredništvo Viharnika.

ZLATA POROKA ANŽELAKOVIH

MARJAN ČUJEŠ

Življenje ni cvetovi vres, je večkrat tudi trnje vmes!

Tako se glasi eden verzov z voščilnice zlatoporočencema Pavli in Francu Anželak, ob potrditvi 50 letne zakonske zveze v cerkvi sv. Urha v Podgorju, v soboto 22. 11. 1997. Kot v vsakem življenju, ki je dolgo več desetletij, je lahko mnogo cvetja ali pa trnja in tudi naša slavljenca pri tem nista bila izvzeta. Velika želja dočakati visoko obletnico in pri tem zbrati sorodnike, da obnovijo znanstva, se razvedrijo in poveselijo, je izpolnjena in sedaj z zadovoljstvom čakata biserni jubilej. Ob tem je prav, da spoznamo življenje obeh slavljenecv.

Franc Anželak se je rodil 1. 9. 1922 v Razborju na Znidarjevi žagi, kjer je že od rosnih let pomagal očetu, še posebej potem, ko mu je pri 13 letih umrla mama. Že pri 18 letih je bil izvrsten žagar, kar je bil njegov prvi poklic. Imel pa jih je več, ker se je znal prilagajati potrebam v življenju. Zaradi prirojene invalidnosti ni postal vojak, vendar ga je nemški vojaški stroj že leta 1941 poslal na obvezno delo v takratno letalsko tovarno v Maribor. Stiri leta je delal in se pri tem izučil za kurjača, še pred koncem druge svetovne vojne pa se je umaknil iz Maribora na kmetijo k Vodovniku, kjer je dočakal svobodo. Tu v Razborju je spoznal tudi ženo Pavlo. Franc je pred poroko delal kot glavni žagar na veliki žagi v Trbovljah, nato pa doma na bivši Konečnikovi žagi v Suhem dolu, kamor se je Pavla medtem preselila. Po ukinitvi malih žag leta 1951 se je zaposlil pri cestnem podjetju v kamnolomu v Suhem dolu, kjer se je moral izuriti v novem poklicu minerca. Postal je dober in spoštovan delodajca. To delo pa je opravljal tudi pri Komunalnem podjetju Slovenj Gradec pri gradnji vodovoda iz Suhega dola. Pri tem podjetju je leta 1972 tudi upokojil. Kljub invalidnosti je opravljal vsa dela vestno, v zadovoljstvo vseh delodajalcev in svojih sodelavcev. Nadarjenost za organizacijo dela pa razdaja še v pokoju, kjer s svojo izkušnostjo zelo rad pomaga vsem, ki ga potrebujejo. Zaradi svoje gostobesednosti, doslednosti in odličnega spomina, lahko koga tudi moti, kdor pa ga pozna, ve, da ima opravka z velikim poštenjakom, kar mu je priznala tudi širša skupnost takrat, ko je bil izbran za porotnika na sodišču.

Pavla Anželak (Weicerle) je bila rojena 3. 1. 1921 leta v Črni na Koroškem. Po očetovi upokojitvi so se preselili v Podgorje in živeli kot bajtari, dokler se med vojnimi leti

niso ustalili na Vodovnikovi kmetiji v Razborju kot najemniki. Po poroki s Francem so s skupnimi sredstvi kupili staro žago v Suhem dolu, kjer so ostali do leta 1971. Med tem časom so si z varčevanjem in pridnostjo zgradili novo hišo na lepem kraju, na pol poti med Podgorjem in Slovenj Gradcem. Že pogled na lepo urejeno okolico ter rože na oknih nam pove, kakšni so prebivalci te hiše. To urejenost lahko opazimo tudi pri mladi družini sina Franca, na katero sta upravičeno ponosna. V krščanskem duhu vzgajeni vnuki pa so jima še posebej v veselje in ponos. Družinskih težav Pavla ne omenja, ker s tem ni prizanešeno nobeni materi ali ženi, rada pa obuja spomine, ki so povezani z

Tri generacije Anželakovih

Foto: Marjan Čuješ

Zlatoporočenca s svojimi svati

Foto: Marjan Čuješ

njenim življenjem.

Na vojni čas pri Vodovniku Pavla ne more pozabiti. Še danes se ji orosijo oči, ko pripoveduje o ranjenih iz Tomšičeve brigade, ki so jih v veliki zimi leta 1944 prinesli na kmetijo. Pri sezuvanju omrzlih nog je odstopila tudi vsa koža. Ko so ranjenca povili v čiste krpe in mu noge ovili z žakljovino, je moral pa na stražo. Seveda brez čevljev, ki jih ni mogel obuti. Še vedno vidi trepeti izraz na licu partizana, ko mu je dr. Weingerl odstranil kroglo iz telesa, pa mu še aspirina niso mogli nuditi. Nekoč se je med nemško hajko k njim zatekel ranjen kurir. Nad hlevom pod debelim slojem slame so mu pripravili bunker, kjer

je ostal dva tedna. Nemci ga niso odkrili, čeprav jih je sam lahko opazoval skozi špranje na skednju in preživljal najstrašnejše trenutke v življenju, pripravljen, da si sodi sam. Največ zaslug, da Nemci niso obrnili vseh kotičkov na posestvu in poslopjih je imel Pavlin oče, ki je tekoče govoril nemško, saj je bil doma iz Železne Kaple in med ponujanjem mošta, kruha in suhega sadja odvrčal vojaško pozornost. Tak odnos do vojaških patrolj jih je večkrat rešil iz nevarnega položaja, zato pa je toliko bolj bolel občutek, da so nemškutarji, kot jim je nek zlobnež očital.

Pavla pa ima na tisti čas še en grenak spomin. V januarju 1945 so

k sosedu pripeljali dva mladoletna otroka neke zelo znane partizanske družine iz Podgore. Za otroka so pripravili bunker v kleti. Devetletno gluhonemo dekle pa zaprtega prostora ni preneslo, zato so jo poslali k Vodovnikovim, kjer je ostala kar do svobode, 15. maja. Takrat so jo zoped prevzeli starši, ki so se z ostalimi otroci srečno vrnili iz "hoste". Pavla je z deklico ravnala kot s hčerko, le zlati lasje gluhonemega dekleta so pomenili nevarnost, saj so bili v velikem nasprotju z njenimi črnimi kitami, zato sta se morali tujcev zelo varovati.

Ko so tisti otroci leta 1961 obiskali

nadaljevanje na 18. strani

dobrotnike na kmetiji v Razborju, je bilo snidenje zelo prisrčno in veselo, a med obujanjem spominov na tiste težke čase, Pavle in njenega deleža ni nihče omenil. Tudi obiskal je ni nihče. Ona tistega dekletca, ki se je ponoči stiskalo k njej, ni nikoli pozabila, pa ne zato, ker je skrivanje partizanskega otroka tisti čas pomenilo veliko nevarnost, ampak zato, ker jo je imela rada. O teh dogodkih, ki lahko koga tudi prizadenejo, si ne bi upal pisati, če ne bi takrat sam peljal tistih, takrat že odraslih otrok, na srečanje v Razbor. Pa s tem nimam namena koga obsojati, ker tega med najinimi kramljanji tudi Pavla ne počne. Za svoja dejanja na tem svetu bomo nekoč vsi poplačani, meni in ne dvomi v božjo previdnost po smrti. Pavla je bila vse življenje le dninariča, gospodinja, dobra mati in zvesta žena.

Stalni vir dohodkov je bila le moževa plača, pa kljub temu borčevskega dodatka, ki ji je bil ponujen za sodelovanje s partizani, ni sprejela, kakor tudi dodatka za postrežbo za onemoglo mater ne. "Dokler bo Bog dal, da bova z možem zdrava in bova lahko delala, tudi materi ne bo hudega," pravi, "če je pa božja volja drugačna, se bova pa tudi sprijaznila." Ta dobrota in neomajna vera v boga ji pomaga čez cvetje in trnje na njeni življenjski poti.

Takšna sta moja sorodnika, stric Franc in teta Pavla. Njuna skromnost, vera in vdanost v božje zaupanje pa sta lahko marsikomu za vzgled.

Prvi poročni obred je leta 1947 opravil pokojni župnik g. Simon Kotnik, zlato poroko pa sedaj g. Leopold Korat, s pomočjo predhodnika g. Janeza Zupanca, ministriral pa je tako kot pred 50 leti Edo Pohovnikar, kar je dajalo slovesni maši ob spremljavi cerkvenih pevcev še poseben čar. Gospod Korat pa Pavlo in Franca tudi sicer večkrat obišče in s svojo vedrino tudi veliko pripomore k dobremu počutju obeh.

Za dobro počutje gostov je pa poskrbelo prijazno osebe gostilne pri Kovaču v Podgorju, kjer smo s slavljem nadaljevali. Izbrane domače dobrote pa nas bodo v to gostilno še vračale, v to ne dvomimo. Za slovesno vzdušje pri Kovaču pa je poskrbel tudi slovenjegraški župan g. Komljanec, ki je s svojim prihodom počastil vse prisotne in opravil civilni del poroke kar tam, nato pa smo se ob šegavih Smolnikarjevih muzikantih zabavali še dolgo v noč. Ob slovesu smo si obljubili, da se v takem številu zberemo tudi ob bisernem jubileju. "Če bo le Bog dal", sta dodala zlatoporočenca! Jaz pa jima ključem le: "Dragi stric in teta, še na mnoga zdrava in pa srečna leta!"

TINKA CAJNKO 80 LET

RUPERT KRAJNC

Sredi meseca decembra smo se zbrali v Slovenj Gradcu pri Tinki CAJNKO, rojeni Krajnc in v ožjem krogu sorodnikov praznovali njen visoki življenjski jubilej, 80 letnico.

Kmečka zibelka ji je stekla 5. decembra 1917 kot šestemu otroku v devetčlanski družini pri Nagpečniku v Zgornji Gortini. Še mlada je okusila kmečko življenje, kajti takrat je bila navada pri kmetih, da so morali otroci poleg šole še pasti živino. Kljub temu je bila dobra učenka in zato jo je takratna učiteljica na Pernicah, gospa Prapotnik priporočila in nagovorila starše, da so jo po končani šoli vpisali v takratno meščansko šolo v Slovenj Gradcu. Po končani šoli 1934 je dobila službo kot uradnica pri javnem notarju v Marenbergu (v Radljah). Bila je tudi športnica. Sodelovala je pri takratnem društvu Šokol v Marenbergu (v Radljah). Športniki so nastopali tudi po drugih krajih in se tako spoznavali med seboj. In naključje je naneslo, da sta se tako spoznala tudi s športnikom Vinkom Cajnkom

iz Slovenj Gradca. Hitro sta našla skupno besedo in se tudi poročila. Po poroki se je Tinka preselila v Slovenj Gradec.

Ob prihodu Hitlerja leta 1941 se kot vsem zavednim Slovincem tudi Tinki in Vinku Cajnku ni dobro pisalo. Med prvimi v Slovenj Gradcu sta bila na črni listi in tudi izseljena, a sta se kmalu vrnila. Mož Vinko je moral na prisilno delo v Avstrijo, Tinka pa je ostala sama z malimi otroci. Morala jih je preživeti brez službe. Po končani vojni se je mož vrnil in tudi Tinka je dobila službo, najprej kot računovodkinja pri kmetijski zadrugi Podgorje in nato leta 1960 pri Gozdnem gospodarstvu v Slovenj Gradcu kot knjigovodkinja in tu je bila upokojena leta 1976.

V zakonu so se jima rodili trije otroci, dve hčerki in sin, ki so se vsi visoko izšolali. Bili so srečna družina. Toda v življenju niso samo lepi dnevi, pridejo tudi grenke ure in tako je bilo leta 1979, ko je sin Dušan komaj postal zdravnik, je po kratki boleznii ugasnilo nje-

govo življenje. Težko je bilo slovo ali vse je morala prestat. Najbolj se ga spominja sedaj, ko že sama boleha in bi ji lahko nudil zdravniško pomoč. Kljub žalosti in težavam je še zmeraj dobre volje in prijazna do sosedov, sorodnikov in znancev.

V veselje in ponos ji je njenih pet vnukov, od katerih so že tudi trije doštudirali in si tako pridobili svoje poklice, dve mlajši vnukini pa še študirata. Vsi so prisli čestitat svoji babici ob njeni osemdesetletnici.

Ob slavlju ji je nazdravil mož Vinko ob navzočnosti povabljenih in ji zaželel še na mnoga zdrava leta, da bi še tudi devetdesetletnico skupaj praznovali.

FRANC PUŠNIK SE JE UPOKOJIL

IDA ROBNIK

Med gozdarji so le redki, ki so šli v pokoj s polno pokojninsko dobo, 40 let. Med njimi pa je Franc PUŠNIK, ki se je upokojil v decembru 1997, star komaj petdeset let.

Delati je začel s petnajstimi leti, leta 1962 na taksaciji. Nato je delal v tovarni poljskega orodja na Muti, leta 1965 pa se je vrnil na Gozdno gospodarstvo in začel delati kot sekač na Primožu. Opravil je tečaj za motorno žago, pozneje pa poklicno gozdarsko šolo v dislociranem oddelku v Radljah. Ko je začel delati z žičnico, je leta 1980 opravil še tečaj za žičničarje. Franc PUŠNIK meni, da ima izobraževanje gozdnih delavcev velik pomen, saj dobro usposobljen gozdar veliko lažje obvaruje gozd in tudi sebe pred poškodbami. On sam ni bil nikoli poškodovan, v bolniški pa je bil samo enkrat, leta 1989, ko ga je izdal želodec in je moral na operacijo.

Delal je v glavnem na Primožu, na območju Radelj in Dravograda. Dolga leta je na Primož vozil malico, ko je bilo tam tudi do 18 delavcev. Tudi skupine so bile

prej večje, po pet delavcev, sedaj pa delajo v skupini samo trije, na Primožu pa jih je vsega skupaj samo še šest.

Da je postal gozdni delavec, je bilo kar nekako logično, saj je kot otrok živel na Primožu med bogatimi gozdovi, oče je delal na žagi in tako je bilo delo v gozdom in lesom prisotno že v družini. Svoje delo je opravljal izredno vestno in odgovorno. Marsikdaj ni spal dobro zaradi skrbi, da se postavljeni žičnici ponoči ne bi kaj zgodilo.

Pred leti se je z ženo in tremi otroci preselil na Muto, kjer so kupili hišo. Pri hiši pa je treba vedno kaj postoriti, zato mu v pokoju ne bo dolg čas.

Na vprašanje, kaj bi rekel mladim, kako naj delajo, da bodo zdravi dočakali pokojnino, je dejal: "Delati je treba pametno in zmerno"

ZGODOVINE dr. MARJAN ŽNIDARIČ, prof. zgodovine

Letos mineva 55 let od poslednjega boja Pohorskega bataljona, ko je 8. januarja 1943 v tihem zavetju stoletnih smrek blizu Osankarice na Pohorju v neenakem boju z mnogo močnejšim sovražnikom izkrvavelo 69 borcev in bork.

Le ranjenega Franca Kunaverja-Sulca so Nemci ujeli živega in ga nato julija 1943 pri Ljubnem v Savinjski dolini ustrelili kot talca. Bataljon je postal legenda za širše območje Pohorja že pred 8. januarjem 1943.

O njem se je govorilo, vanj se je upalo, v njem so ljudje videli svetlo zarjo svobode v času, ko je nacistična zver z nalomljeno hrbtenico počela še huda grozodejstva po vseh evropskih bojiščih.

Pohorski bataljon je bil upanje potlačeni in v prah poteptanih Slovencev, ki jim je okupator namenil fizično uničenje. Upanje je raslo in postajalo resničnost v vsako od skoraj 120 akcij, ki so jih borke in borci bataljona izvedli v približno štirih mesecih delovanja.

S padcem bataljona tistega daljnega, žalostnega 8. januarja 1943, je upanje preraslo v legendo. Legenda so postali že nekoliko ostareli pohorski kmet Alfonz Šarh s svojo častljivo sivo brado, pa njegovi mladoletni sinovi Vanček, Papček in Lojzek, ki so se še kot otroci pridružili očetu v boju za domačo grudo, pa zdravnik dr. Dušan Mravljak-Mrož, pa neustrašna Katarina Mede, ki je vodila ženski vod, in vsi ostali, ki so v cvetu mladosti in trmastega svobodoljubnega zanosa darovali svoja mlada življenja za veliko stvar, ki se ji reče svoboda.

Uničenje Pohorskega bataljona je res pomenilo enega največjih uspehov okupatorja v boju s slovenskimi partizani in ob enem enega najhujših udarcev slovenskemu osvobodilnemu gi-

Bunkerje Pohorskega bataljona ogleduje Erwin Rösener

banju, hkrati pa je med svlovenske ljudi zasejalo še hujšo in odločnejšo mržnjo do okupatorja. Boj na Osankarici je za nekaj časa prekrižal mnogo partizanskih načrtov in dvignil moralo sovražniku. Nemci so o uničenju bataljona poročali v Brelin samemu vodji nemškega rajha Hitlerju. Kljub temu Pohorje ni ostalo dolgo brez partizanske enote. Že maja istega leta je bil ustanovljen drugi Pohorski bataljon, na obletnico padca bataljona, 8. januarja 1944, pa že brigada (Pohorska-Zidanškova). Partizanstvo na Pohorju je dobilo nov pollet, sovražnik je bil potisnjen v defenzivo.

Če je pesnik zapisal, da je bataljonovo ime legenda, potem lahko rečemo, da je slovenski osvobodilni boj v drugi svetovni vojni zgodovinska epopeja s kakršno se lahko pohvali le malokateri evropski narod. To pa je vrednota in moralni kapital, ki ga moramo pametno uporabiti za mednarodno uveljavitev samostojne slovenske države, obenem pa ga kot simbol naše svobodoljubnosti in upornosti skrbno prenašati iz roda v rod.

SLIKE IZ STAREGA ALBUMA

RUDI REBERNIK

Žaga v Suhem dolu pred prvo svetovno vojno. Na levi strani je bila mala hiša, ki je v tistih časih služila za stanovanje žagarskemu mojstru in prevzemalcu lesa in njegovi družini. Slika je bila posneta enkrat v letnem času, ker je lesno skladišče skoraj prazno. Les so morali sproti dovažati, da so bili preprosti stroji, ki so tam obratovali, lahko v pogonu. V zimskem času in ob ugodnem "sanincu" so namreč tja iz plešivskih gozdov dovažali les, kdor koli je premogel kakšno vprežno živino. Takrat so bile lesene skladovnice na skladišču tako visoke, da so žago skoraj popolnoma zakrile. Ker je bila žaga na vodni pogon, se je včasih, ob daljšem sušnem obdobju zgodilo, da je žaga zaradi pomanjkanja vode obstala. Voda, ki je bila na žago napeljana po preprostih lesenih žlebovih, se je namreč med potjo preveč razgubila.

nadaljevanje na 21. strani

* 1902
+1997

NAŠA BABICA - ANTONIJA JUG

Tiho in skromno, kot je bilo celo njeno življenje, se je 10. decembra 1997 od nas za vedno poslovila naša babica Antonija Jug. Odšla je za svojim možem Francem, našim dedijem, ki jo je že 13 let čakal na njenem poslednjem domu na starotrškem pokopališču. Skoraj neopazno, kot je živela, je tudi odšla, pa vendar je pustila veliko praznino v našem domu in v naših srcih. Tudi pri njej so se izpolnili verzi vedno tako lepe in njej ljube narodne pesmi, ki se končuje s: "Ptički en čas pojo, rož'ce en čas cveto, naše življenje je ravno tako", ki so ji jo v slovo lepo in ganljivo zapele sestre "Postavkova dekleta" iz Podgorja, za kar smo jim hvaležni v njenem imenu vsi njeni, ki smo jo imeli radi. Oziramo se malo v preteklost in na pot, ki jo je naša babica Antonija v svojem 95 let dolgem življenju prehodila.

Rodila se je 6. maja 1902 leta v Razboru na Krivonogovi domačiji, skromnima staršema Francu in Magdaleni Triplat, grofovskima delavcema in najemnikoma, ki sta si v svoji mladosti oba služila kruh še pri prevem plešivškem graščaku Plešivčniku kot hlapec in dekla. Morala je že zelo mlada pomagati očetu pri delu v grofovskih gozdovih, da so z delom odslužili stanovanje in zemljo, obenem pa za skromni zaslužek za preživetje. Domače peščene in rode njive pač niso mogle preživljati številne družine. Bila je četrta otrok izmed 11 živorojenih, ki jih je Krivonogova mati rodila, pa so ji umrli v najzgodnejši mladosti kar štirje. Kot ena izmed starejših otrok je morala pomagati materi pri gospodinjstvu in varstvu mlajših bratov in sester obenem pa si še z dninami pri sosedih služiti za svoje lastne skromne potrebe.

Tudi ona si je kot vsako dekle v njeni starosti zaželela lastnega doma in družino. Spoznala sta se z našim dedijem Francem Jugom, grofovskim gozdnim delavcem iz Plešivca. Poročila sta se 26. aprila 1926 leta. Po poroki sta ostala še nekaj časa doma pri Krivonogu, kjer se jima je še istega leta rodila hčerka Tončka, ki je bila tudi edinka v njenem zakonu. V želji po lastnem domu sta se preselila v Plešivec, v skromno barako, kjer so bila takrat stanovanja grofovskih gozdnih delavcev. Tu sta nadaljevala trdo življenje takratnih grofovskih delavcev in najemnikov. Mož je hodil na delo v gozd, ona pa je gospodinjila, skrbela za hčerko, obenem pa je morala biti vedno na razpolago grajski gospodi pri pospravljanju in čiščenju graščinskih sob in prostorov, katerih je bilo v gradu brez števila in so bila v glavnem prazna. Z možem sta si vedno želela večje stanovanje in življenskega prostora za svojo družinico, zato sta prosila plešivškega lastnika Škubica, da jima je dal v najem Pistoško domačijo v Razboru, kamor so se preselili spomladi leta 1941, ravno pred kapitulacijo stare Jugoslavije in pričetkom vojne pri nas. Tu so potem nadaljevali z delom v malo boljših pogojih, vendar tudi ne za dolgo. Kmalu jih je zajela vojna vihra, ko so jih Nemci spomladi leta 1943 zaradi sodelovanja v NOV odgnali v taborišče Speinsart na Bavarsko. Upanje na skorajšnji konec vojne in življenje v miru, jim je dalo moč, da so prestali in se srečno vrnili na domačo, vendar opustošeno Pistoško domačijo.

Babica Antonija je s pridnostjo in z samoodpovedovanjem poskušala nadoknaditi težka vojna in povojna leta, ko je vsega primanjkovalo. Bila je pridna in poštena gospodinja, dobra žena in mati, vedno pripravljena pomagati sosedom, zato je bila pri njih vedno priljubljena in spoštovana, kar so ji pokazali z veliko udeležbo na njeni zadnji poti k večnemu počitku. Po hčerkinu poroki, leta 1947, je postala babica in prababica svojim vnukom in pravnukom. Ker sta imela z možem edino hčerko, sta morala spremljati njo in njeno družino, ko sta ostala, dokler nista dobila udoben in miren dom v novozgrajeni hiši v Slovenj Gradcu. Po moževi smrti leta 1984 je našla tolažbo v obdelovanju svoje gredice na vrtu, čitanju knjig in časopisov in v družbi svojih vnukov in pravnukov, ki so jo spoštovali in jo imeli radi. Bila je vedno dobrega zdravja in vesela ter pripravljena pomagati svojim domačim in sosedom do svojega 95 leta, ko jo je začel zapuščati spomin in je živela še samo v preteklosti, na svoji rodni Krivonogovi domačiji, med svojimi domačimi.

Ceprav ji ni bilo dano roditi in vzgajati več kot eno hčerko, pa je vendar pustila za sabo novo generacijo vnukov, pravnukov in pravnukov, ki se je bodo vedno z ljubeznijo in hvaležnostjo spominjali in prenašali njen spomin na svoje potomce.

Zanjo žalujejo: hčerka Tončka, sestra Angela, vnuki: Štefka, Cilka, Milan, Mirko, Bojan in Dušan s svojimi družinami ter 9 pravnukov in 2 prapravnuka.

Babici v spomin in slovo napisal Rudi REBERNIK

Hiša tiha je ostala,
ko mame v njej več ni.
Kako rože na oknu cveto,
nič več jih ne bo gledalo tvoje oko.

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi drage mame in babice

FRANČIŠKE PEČIČNIK, Šotlnove mame
iz Mislinjske Dobrave 79,

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste z nami delili trenutke neizmerne žalosti in bolečine.

Posebna in iskrena hvala sosedom Sekavčnikovim, govornikom Tinetu Šmonu in Ivanu Cokanu za ganljive besede slovesa, pevcem za zapete žalostinke in gospodu nadžupniku Francu Rataju, ki je opravil pogrebni obred.

Naj bo to spomin na Šotlnovo mamo in babico, z belim obrazom, z belimi lasmi in čistim, dobrim srcem.

Marica, Slavka, Jožica, Rafko in Viktor z družinami

Zaspali oče ste, naš dragi,
zaprli trudne ste oči,
delo, trpljenje za vedno ste končali,
v očetovo hišo ste odšli.

V SPOMIN

20. decembra je minilo leto dni, od kar nas je zapustil naš dragi oče in dedek

JOŽEF ŠERTEL
iz Mislinjske Dobrave

Hvala vsem, ki se ga še spominjate, postojite ob njegovem grobu in mu prižigate svečke.

Žalujoci otroci z družinami.

Vse odhaja kakor tiha reka,
le spomini spremljajo človeka.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

DOMINIKE GROS
iz Mislinje

se vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti, ji darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše iskreno zahvaljujemo. Prav lepa hvala dr. Leonidi Pirmanšek za nesebično pomoč in zdravljenje ter patronažni sestri Majdi Zajc za obiske na domu. Hvala govorniku Marjanu Križaju za poslovljne besede slovesa, šentiljskim pevcem za zapete žalostinke ter dekanu Tinetu Tajniku za pogrebni obred in pogrebni službi Jerneja Zaveršnika iz Šentilja pri Mislinji.

Žalujoci: sinova Tone in Gusti ter hčerka Gretica z družinami.

Pet let nas že v srcih teži,
ker tebe več med nami ni.

V SPOMIN

Žalosten in boleč je spomin na 11. februar 1993, ko nas je nepričakovano zapustil sin

MIRAN BOROVIK
iz Razborce pri Mislinji

Dom je žalosten in prazen, ko tebe več med nami ni.

Za njim žalujemo: mama ROZIKA in vsi ostali.

V SPOMIN

na prežalostna tri leta!,

Dr. STANKO STOPORKO

Srebrno smreko, breze posadil si na vrtu,
ko odšel si, so visoko zrasle,
lepo je bilo, prelepo, ja,
dokler so ob tebi rasle!

Ne bova tarnala, ker si odšel iz trpljenja;
hvaležna sem, ker si bil moj predragi mož in ljubljeni oče.

Solza, žalost, bolečina Te zbudila ni,
ostala je le praznina, ki hudo, prehudo boli!

Z bolečino vsi tvoji

Delo, ljubezen, trpljenje
bilo je tvoje življenje.
Ostali so sledovi tvojih pridnih rok,
katere cenil bo še pozni rod.
Nam ostaja praznina in velika bolečina.

ZAHVALA

Zapustila nas je draga žena, ljuba mama in babica

TEREZIJA OCEPEK, Škorjančeva mama
iz Starega trga pri Slovenj Gradcu.

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti, ji darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Prav lepa hvala vsem sosedom, ki so nam kakorkoli pomagali v najhujših trenutkih in vsem za izraze sožalja. Hvala patronažni sestri Mariji Kac - Ileršič za nego in obiske na domu, govorniku Tonetu Ješovniku za ganljivo izrečene besede slovesa, podgorskim pevcem za zapete žalostinke in gospodu župniku Avgustu Raščanu za pogrebni obred.

Žalujoci: mož Alojz, hčerke: Jožica, Marjana, Lojzka, Rezka in Anka z družinami.

Hitro mine čas,
že dve leti je,
odkar slovo si vzel od nas,
kamorkoli oko se ozre,
povsod za teboj praznina je.

V SPOMIN

možu, očetu in dedku

JOŽETU JEROMLU
27. 2. 1928 - 14. 1. 1996

Hvala vsem, ki se ustavite ob njegovem grobu, mu prižigate sveče in krasite grob s cvetjem.

Žena MARIJA ter sinovi: MARJAN, JOŽE, JANEZ in hčerka MIRA z družinami.

SLIKE IZ STAREGA ALBUMA

Nadaljevanje z 19. strani

Šele malo pred drugo vojno je dal plešivški lastnik Skubic zgraditi betonske žlebove. Potem vode ni več primanjkovalo. Gnala je tudi električni dinamo, ki je dajal luč, da so lahko delali tudi ponoči. Tudi delavci, ki so stanovali v bližini, so dobili luč v svoja preprosta stanovanja. V zgornjem desnem kotu slike se še vidi napis v nemščini: "Saegewerk und Holzwolefabrik Suhi dol" ali "Žagarski obrat in tovarna lesne volne Suhi dol". To pomeni, da je bilo tam že takrat zaposlenih precejšnje število delavcev.

So stvari, ki nam ostanejo za vedno v spominu. Posebno dogodki, kraji in ljudje, ki smo jih v otroštvu in mladosti srečevali, se nam vtisnejo neizbrisno v spomin. To lahko opazimo pri mnogih starejših ljudeh, ki pozabljajo stvari, ki so se pred kratkim dogajale, se pa lahko spominjajo do potankosti ljudi in dogodkov, ki so se dogajali v njihovi najzgodnejši mladosti. Rojstnega kraja in okolja, iz katerega človek izhaja, se ne da izbrisati iz spomina, pa če bi človek hotel. Mislim, da je ravno zbiranje, ohranjanje in objavljanje fotografij starih krajev in ljudi najboljši način, da take stvari iztrgamo iz pozabe in jih ohranimo našim potomcem.

Med starimi posnetki, ki mi jih je uspelo ohraniti, je tudi fotografija suhodolške žage iz časa nekeje v začetku stoletja. To je bil kraj in objekt, ki je bil za tiste čase življenjskega pomena za celo Suhodolško dolino in njeno bližnjo okolico. Dajal je delo in kruh mnogim družinam, ki so takrat tam živele. Na ta kraj sem tudi sam čustveno in življensko navezan, saj je tam delal moj oče, pozneje pa starejši brat, dokler je žaga obratovala. Danes vidimo od obširnih lesenih zgradb, ki so služile za predelavo, sušenje in skladiščenje lesa, samo še mali osrednji zidani del žage. Tudi nekaj betonskih stebrov in temeljev še kljubuje zobu časa. Ostajajo pa spomini na ljudi, ki so nekdanj tam živeli s svojimi družinami, se borili za vsakdanji kruh in tam tudi umirali. Suhodolška dolina se od takrat, ko je nastala ta slika, sama po sebi ni dosti spremenila. Izginili pa so ob potoku Suhodolnici številni mlini in žage, ki so bili obenem tudi skromno domovanje mlinarjem, žagarjem in njihovim družinam. Ker je bil Suhi dol z žago, gostilno, kovačijo in nekaj delavskimi stanovanji skoraj celo stoletje središče in naselje za gozdne in žagarske delavce, bi bilo dobro v eni naslednjih številok temu kraju in ljudem, ki so nekdanj tam živeli in se borili za obstoj, posvetiti malo daljši opis v njihov spomin.

LITERARNI VEČER
V PLIBERKU

MILENA CIGLER GREGORIN

19. december 1997 bo ostal v glava koroških literatov kot poseben dan. Bili smo deležni posebnosti več sort. Bili smo gostje kulturnih delavcev iz zamejstva - Pliberka, okoliških vasi, g. Anton Haderlap pa je prišel iz Celovca.

Obisk je bil povračilo obiska zamejskih literatov v Slovenj Gradcu spomladi 97. Organizacijski del nastopa sta prevzela g. Andrej Makuc in g. Tone Turičnik, oba angažirana okoli kulturnega življenja Slovenj Gradca ter literarnega kluba v Slovenj Gradcu, ki je lani praznoval 30 letnico delovanja.

Dan nastopa je bil mrzel, vetroven, zimski, sprejem gostiteljev pa topel, prisrčen. Večer se je odvijal v dvorani župnijskega urada v Pliberku (da Slovenci v Pliberku nimajo prostora, kjer bi se odvijale kulturne dejavnosti, že dolgo ni več novica).

Obokan prostor so do zadnjega kotička napolnili ljubitelji slovenske besede. Predstavili smo se etapno - po trije umetniki in nato glasbena točka, ki so jo prispevali kitarist Branko Merkač, pianistka Valentina Smolnikar Prapotnik in Blaž Prapotnik, ki je s prijateljem glasbeno opremil svoj nastop.

Predstavili smo se naslednji pesniki in pisatelji: Mira CAJNKO, Tone TURIČNIK, Andrej MAKUC, Blaž PRAPOTNIK, Vesna ROGER, Marjan MAUKO, Milena CIGLER GREGORIN in Franček ANŽELAK.

Da smo z umetniško besedo zagreli navzoče gledalce oz. poslušalce, je bilo razbrati že iz aplavza, še bolj pa smo bili o tem prepričani po prijateljskem pomenku ob zakuski v sosednjem prostoru, nekakšni sejni dvorani, prav tako v lasti ŽU Pliberk.

Še bolj, nadvse pa nas je presenčil visok nivo oz. profesionalni odnos do ustvarjalcev - literatov, pesnikov, glasbenikov, ki so ga zamejski gostitelji pokazali s tem, ko so nam izročili honorar, ki je nekatere kar osupnil, saj doma tako nagradijo samo elitne ustvarjalce, domači pa si moramo pogosto izboriti (in vedno nam ne uspe) to, kar nam po avtorskem pravu pripada. Izjeme so nekatere revije in tedniki, med njimi tudi Viharnik, ki dopisnike solidno nagrajuje, za umetniške prispevke pa upošteva re-

publiško določene normative za avtorske prispevke.

Tako smo se v mrzlem večeru peljali domov v ljubo nam koroško deželico na južni strani Alp in premišljevali, kako nujno je praznoprav, da bi Slovenci v Pliberku imeli svoj prostor za kulturne prireditve, kako smo jim popestrili in vrnili večer pesmi in proze, kako je zanimanje za slovensko besedo živo, čeprav mladine ni bilo veliko. Vzgladno pripravljen večer s strani kulturnih delavcev nas je razveselil, kot sem že omenila, pa tudi primerno nagradil, zato se še enkrat zahvaljujemo tako prirediteljem kot organizatorjem z naše strani.

IN MEMORIAM
IVO GRÖGL

Ivo Grögl je življenjsko pot začrtal pred 75. leti na Remšniku, eden izmed štirih bratov in dveh sestra. Družina je živela tudi v Dravogradu in Slovenski Bistrici, kjer se je šolal. Vendar je v svojem bistvu vselej ostal le Remšničar ali kakor mu je rada rekla njegova mama: „Hanzi, ti si res rojen Šentjurčan.“ Res - njegov Remšnik, njegov rod, tisti lepi kot Kozjaka, od koder človeško oko lahko seže po čudovitih hribih Pohorja nasproti ali po lepoti vitkih smrek, ki segajo s svojo senco na rodno hišo. Tega Ivo Grögl in tisti, ki poznamo Remšnik, ne znamo izbrisati. Tod je rasla njegova ljubezen do narave, njegova ljubezen do gora, saj mu jih je približala že njegova mladost, ko je kot vajenec bolj tekkel kot hodil na Pohorje iz Slovenske Bistrice. Kasneje je prehodil vse slovenske gore in tudi gore sosednjih držav. Bil je na odpravi v Afriki in južni Ameriki. Mnoge planince, ki sedaj zahajajo v gore, je vodil po prvih planinskih poteh. Bil je pobudnik ustanovitve Planinskega društva Radlje in njegov dolgoletni predsednik. Še bi lahko naštevali, saj je goram ostal zvest vse življenje.

Tudi pesem in lepo petje sta ga peljali skozi življenje. Njegov oče, organist in ljubitej lepega ubranega petja, ga je prvi uvajal v glasbo. Lepi spomini so povezani s sodelovanjem s Koroškim oktetom, s katerim je sodeloval po takratni Jugoslaviji in v sosednjih državah.

Ne smemo pozabiti na njegove režiserske dejavnosti. Režiral je mnoga dela, ljudske igre, modernejša gledališka dela, ustvarjal je z mladimi. Zadnja predstava je bil Deseti brat v Ribnici na Pohorju, ki je požela velik uspeh in bila v ponos igralcem in njemu.

Imel je tudi poseben smisel za oblikovanje, saj je v dlogem ustvarjalnem obdobju pripravljaj scenografijo za prireditve in proslave, oblikoval je likovne razstave in razstave ekslibrisov ter lovške razstave. Kot vsestranski kulturnik je vodil Kulturno skupnost Radlje, predsedoval Prosvetnemu društvu Radlje in sodeloval na Radio Radlje.

Dolga leta je bil Ivo Grögl lovec. Bolj kot s puško je pohajal po gozdu s fotoaparatom. Njegove slike iz narave krasijo marsikatero steno tudi na lovski koči.

Pred sedemnajstimi leti, po prvem napadu bolezni, se je upokojil, vendar s vojim delom ni odnehal: bil je še tajnik obrtnikom, tajnik krajevne skupnosti Radlje, pa do konca lanskega leta. Veliko se je trudil, da bi bilo Radlje lepo in urejeno mesto in ob tem mu gre vsa zahvala.

Zelo rad je sodeloval z ženskim pevskim zborom ob prireditvah kot povezovalac in recitator. Nadvse rad je slišal pesem: ...*Lepe so planine sončne...* in ob priložnosti je šegavo dodal: „Ko bom umrl, mi boste morale pa tole odpeti.“

Resnica življenja pa je samo ena; še tako mogočno drevo prizadene zob časa, prenekateri viharji mu prizadenejo rane, ki se več ne zacele, telesne moči pojenjujejo kljub željam in načrtom, ki jih je še mnogo in premnogo, a jih ni moč več uresničiti. Tudi Ivo Gröglu je še ostalo mnogo vrstic v njegovih knjigah, ki jih je še želel prebrati ob tihih zimskih večerih, koliko je še neprehojenih poti, ki jih je načrtoval s svojimi in koliko kitic najlepših slovenskih pesmi je še neodpetih.

Odšel je za vedno, toda njegov spomin ostaja tod.

TONČKA RAČNIK

avtor fotografije: Ivo Grögl
avtorica teme: Marlena Humek

Vse kar je dragocenega
nosim v sebi,
mi dala je gora,
gora je Gora.
Je življenje,
je smrt.
Je pot
življenja
do smrti.

Ivo Grögl

*(zaključni verz
iz pesmi Iva Grögla)*

Decemberskega dne smo na radeljsko pokopališče prišli z vseh strani, vsi tisti, ki smo ga cenili, spoštovali, sodelovali z njim in ga imeli radi. Prej mračno popoldne je obsijalo sonce in nebo in pokrajino prebarvalo kot s pasteli, kot posebej Iva Grögla.

Ko se danes peljem skozi Radlje, imam občutek, da je Ivo še kar tu: spomini, Župank zgoraj na desni, tabla pred mestom, sprana zastava in grb, vodomet in ... Nikoli nas ne boste ... pa vse tisto, kar je povedala gospa Tončka Račnik ob slovesu.

Besede so samo skromen odmev tistega, kar je prijateljem, sodelavcem in svojemu mestu za vedno zapustil nadarjen in ustvarjalen človek-Ivo Grögl.

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

T R G O V I N A

LES

**SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA**

SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štībuh 1
Telefon 0602/501 620, faks 0602/42 684

RADLJE (Dvorec), Koroška cesta 68
Telefon 0602/71 421, faks 0602/71 239

rokavice - gumi	590,00 SIT
rokavice - gozdarske	1.280,00 SIT
obleka gozdarska	13.680,00 SIT
škornji gumi s filcem	2.490,00 SIT
čevlji gozdarski	18.900,00 SIT
čevlji gozdarski lažji	13.400,00 SIT
drsnik komplet	1.290,00 SIT
meter gozdarski 15m	5.800,00 SIT
veriga vlečna 2 m	3.180,00 SIT
vrv jeklena Ø 10 mm	320,00 SIT
vrv jeklena Ø 12 mm	410,00 SIT
zagozda	980,00 SIT
svečka	350,00 SIT
meč Oregon	4.250,00 SIT
veriga 28 Z	1.950,00 SIT
veriga 32 Z	2.150,00 SIT
pila Ø 4,8 mm	200,00 SIT
motorna žaga	
JONSERED 2054	84.490,00 SIT
motorna žaga	
JONSERED 670	96.696,00 SIT
motorna žaga	
HUSQVARNA 254 xp	97.260,00 SIT
motorna žaga	
HUSQVARNA 268	88.620,00 SIT
olje za mešanico	980,00 SIT
olje za verigo (4l)	1.100,00 SIT

**SMO POOBlašČENI PRODAJALEC IN SERVISER
MOTORNIH ŽAG JONSERED
IN MOTORNIH ŽAG, KOS IN KOSILNIC:
HUSQVARNA, STIHL, JONSERED**
Plačilo na obroke,
oziroma kompenzacija z lesom

